

KRUH V ANGLIJI se deli po odmerkih. Dasi gornja slika ne priča o kakem nezadovoljstvu radi tega, vendar se ljudstvo zelo jezi, ker smatra, da je prikrajšano na kruhu vsled prevelikih angleških dajatev živilskih zalog za UNRRA, dočim v Zed. državah dobi kruha še vedno v izobilju. Pa so se v Angliji vpraševali, čemu ta razlika? Ampak naša vlada trdi, da mi dajemo za UNRRA največ in zato smo pekarijam tudi zmanjšali dobavo moke, sladkorja in masle.

Pogajanja za mir po svetu vedno bolj v zamotanjih

Propaganda za tretjo svetovno vojno v polnem zamahu. — Ali je Jugoslavija storila zmoto, ko se je lotila Zed. držav? — Sporov nič koliko

Incidenti v mednarodni politiki, ki se vrste drug za drugim, dokazujejo, da nevarnost tretje svetovne vojne resnično obstoja. Pravijo, da jo morda še precej let ne bo, toda da je neizbežna.

Dva nasprotna si sistema

V minulih par dneh je bilo posebno poudarjeno, da sta si sovjetski in ameriški ekonomski sistem skrajno nasprotna in da med njima mora priti do udara. Ako bi pokojni Roosevelt še živel, bi bržkone ne bil takega mnenja. Kajti smatral je, da so socialni preobrat potrebni, toda temeljiti morajo na ameriških težah tolmačenja demokracije.

Toda ne samo dva nasprotna si gospodarska sistema, tudi imperialistične težnje vzhoda in zapada so trčile skupaj.

Igra z Italijo

Značilno je, da naša in angleška vlada podpirata Italijo proti Jugoslaviji. Nikomur v našem državnem departmentu menda ne pride na misel, kako je Jugoslavija trpela pod okupatorji in koliko je storila v prid zavezniške zmage.

Seveda, ker smo za kapitalistični sistem, smo sedaj proti Titu. Ampak čemu ni naša vlada tega rekla takrat, ko so bile Hitlerjeve armade še mogoče in so bile še poplavljenе po vsi Evropi?

One dni je Jugoslavija bila edina izmed okupiranih dežel, ki se je res borila proti osvoboditvi. To ji je bilo priznано v angleškem parlamentu celo od samega Churchilla, pa tudi od Roosevelta in od kongresnikov, senatorjev in priznanih žurnalstov.

Toda sedaj pa je takšna gonja, da naj se rajše Italijo prizna za našo "sobojevnico", na Jugoslavijo pa se kaže s prstom, češ, da je zločinska, ker je napadla naša letala.

Premier Alcide de Gasperi se je vrnil minulo nedeljo v Rim in poslanec dejal, da je storil na mirovni konferenci v Parizu za Italijo vse kar je mogel. In pa da je zanjo veliko pridobil. De Gasperi ve, da je bila Italija naša sovražnica, da je bila z nami v vojni in da se je prav po italijansko podala šele, ko je spoznala, da je zmaga zanjo na strani Hitlerja izgubljena.

Ampak naši in angleški diplomati, pa tudi francoski, so Italiji vendarle naklonjeni, da drže z njo in podpirajo njene nepravilne zahteve, namesto da bi popravile krivico, ki je bila storjena Sloveniji in Hrvaški v prvi, oziroma po prvi svetovni vojni.

Afera z letali

Današnja Jugoslavija Zed. držav ne smatra za svojo iskreno prijateljico, niti ne Italija. Ampak Italija se zaradi Vatikana veliko bolj zanaša na našo vlado v Washingtonu, kakor pa se jugoslovanska, ki se čuti bolj in bolj osamljena. Zanaša se samo še na Rusijo in njene "satelitte".

Ko so v prvi polovici avgusta začela brneta poročila o napadih jugoslovanskih bombnikov na ameriška letala, smo čitali samo eno plat zvona. Namreč, da je bila le Jugoslavija kriva.

Toda med vrsticami je tu pa tam kak poročalec le omenil, da so naša letala preletavala Jugoslavijo brez dovoljenja. Ker so se Američani in Angleži, ki imajo pod oblasijo Trst in pretežni del Julijske krajine, zadržali napram Jugoslaviji vseskozi arogantno in ker podpirajo (Konec na 5. strani.)

Produkcija za dobiček največja opasnost

Gremo po potih, kakor po prvi svetovni vojni in morda v še večjo "depresijo". Vse dere za profiti. Smo že v inflaciji, posebno kar se novih stanovanjskih hiš tiče, pa tudi cene drugih življenjskih potrebščin naglo naraščajo.

Dolar je čezdalje manj vreden. Moraš jih imeti več in več, ako hočeš obupati, spodnjo obleko, srajce, suknje itd. Vladni ljudje preiskujejo in ekonomski večaki razpravljajo, češ, kaj neki je narobe z deželo, ki ima v produkciji večje možnosti kot katerakoli druga na svetu?

V vojnem času smo producirali toliko, da je bilo čudo.

Sedaj ni več čudo, kajti kongresne preiskave so dokazale, da so privatni lastniki brzeli na svoj način zaradi dobičkov, ki so jih želi, ne pa vsled patrio-

PREPEHAVANJE POLJSKE V ANGLO-AMERIŠKI DIPLOMACIJI

Ena izmed dežel, ki je v vojni največ trpela, je Poljska. Vsa njena mesta so porušena. Nekatera popolnoma. Vrh tega je Poljska še vedno zasedena dežela, ker je ona most med Sovjetsko unijo ter Nemčijo.

Rada bi mir in se v miru razvijala. Ves njen napredni sloj se je odločil za socialno revolucijo — enako kot n. pr. v Jugoslaviji.

Ampak zapadne sile ji ne dajo miru. Kar venomer drezajo vanjo. In pa Vatikan.

Katoliška cerkev na Poljskem se ponaša, da ni služila Hitlerju. Ampak je vendar toliko reakcionarna, da lahko nagaja — s pomočjo ameriške in angleške diplomacije.

Dočim je katoliška duhovščina na Hrvaškem, Slovaškem, v Sloveniji in tudi več ali manj na Češkem služila Mussoliniju in Hitlerju, se jima je poljski kardinal Hlond uprl in pobegnil. Toda ohranil si je svoje reakcionarno prepričanje, in ko se je vrnil, je začel spletkariti toliko, da je bolelo.

Poljska, kot že omenjeno, je namreč razbita. Njeno ljudstvo je v bedi. Sovražni Ruse in Žide. Demokracije ni še nikdar poznalo. Pod svojimi kralji je bilo zatirano, nato pod ruskimi carji, zatem pod Pilsudskim, ki se je bolj zanimal za vojno proti Sovjetski uniji kakor pa v dobrobit svojega naroda — dasi je bil (Pilsudski) nekoč socialist. Ko je umrl, je padla Poljska popolnoma v roke reakciji in klerikalizmu, kar sicer oboje je bilo v nji eno in isto.

Današnja Poljska ima koalicijsko vlado, v kateri dominirajo komunisti in socialisti. Ali če hočemo pritrčiti ameriškim žurnalistom, je pod kontrola Moskve.

Toda ta poljska vlada se je že od začetka odločila za socialne reforme, ki pa prihajajo v navzkrižje s politiko Vatikana in takozvanih zapadnih sil. Masa poljskega naroda je neuka in lahko dostopna zavajanju onih, ki bi se radi jahali na njenem hrbtu.

Gre se n. pr. radi volitev. Sedanja poljska vlada, ki je nastala na sličen način, kakor v Jugoslaviji, je uvedla zemljiške reforme, podpržavila industrijo, reformirala šolstvo, toda cerkev je ostala z izjemo, da so ji bila le veleposestva odvzeta, toda ji bodo plačana.

V nedavnih volitvah je bilo Poljakom naročeno, naj se izrazijo, ali so jim te socialne reforme po volji ali ne. Izrazili so se z veliko večino za uvedene spremembe.

Ampak anglo-ameriška diplomacija se je umešala v ta plebiscit in nagaja dalje. Govori o demokraciji namesto o socialni zaščiti.

Poljska je relativno velika dežela in zapadni imperializem bi jo znova rad spremenil v "sanitarni kordon". Moskva pa tega ne bo dopustila. To prekanje in intrigriranje je največ Poljski v škodo, ker če se bi druge dežele ne umešavale v njene zadeve, bi bila že prilično urejena. To bi bilo dobro ne samo zanje temveč tudi za vso Evropo in za ves svet.

Zamotanost tržaškega problema

Zadnji dogodki v Trstu in demonstracije, ki so se odigrale v Trzinu, so pokazale, da bistvo problema ni izključno narodnostnega značaja, temveč, da obstoja tudi vprašanje ideoloških razlik med levico in desnico. V teku zadnjih demonstracij v Trzinu so Slovenci in Italijani skupaj nastopili proti

sklepom zunanjih ministrov štirih velesil glede bodočnosti Primorske.

Jugoslaviji naklonjene organizacije, katere je preteklega meseca napadla nacionalistična italijanska mladina, so deloma italijanske, deloma slovenske. Stavka, ki je bila prirejena v znak protesta proti tem desničarskim izgredom, se je udeležilo številčno več Italijanov kot Slovencev.

Podražitev, ki so nastale v minulih nekaj tednih, pa ljudi uče, da je z našim ekonomskim sistemom vendarle nekaj narobe. Dokaz temu so zahteve za zvišanje mezd, ki pa za zviševanje cen življenjskih potrebščin stalno zastajajo, razen v slučajih, kjer so na višku z mezdami najboljše orientirane stroke delavcev.

privatno profitarstvo, kakor se sedaj.

Nekega dne pride nov krah, na katerega ameriško ljudstvo ni prav nič pripravljen. Morda bo tedaj spoznalo, da le v socializmu je rešitev. Produkcija zgolj radi profitarstva nima smisla.

Ze v mnogih deželah se uvaža socializacija. Ampak pri nas se še bahamo, da je le "free enterprise" kaj vreden.

Podražitev, ki so nastale v minulih nekaj tednih, pa ljudi uče, da je z našim ekonomskim sistemom vendarle nekaj narobe. Dokaz temu so zahteve za zvišanje mezd, ki pa za zviševanje cen življenjskih potrebščin stalno zastajajo, razen v slučajih, kjer so na višku z mezdami najboljše orientirane stroke delavcev.

Židovsko vprašanje dela angleški vladi veliko preglavice

Angleške vladne oblasti si belijo glave, kako rešiti "židovsko vprašanje" v Palestini. Prav za prav "rešujejo" to vprašanje že od konca prve svetovne vojne, ko je Velika Britanija dobila mandat nad Palestino.

To vprašanje ni lahko, kajti v Palestini si lastijo domovinsko pravico Arabci, ki nočejo, da sa bi tja naselili Judje v velikem številu. Na drugi strani pa židovsko ljudstvo, zlasti pa njihovi voditelji v Ameriki, zahtevajo svojo židovsko državo v Palestini.

Pred enim mesecem je posebna komisija, v kateri so bili angleški in ameriški zastopniki, izdelala nekakšen "načrt", ki predvideva razdeljenje Palestine v židovske in arabske pokrajine. Temu se ostro upirajo Judi po vsem svetu.

Medtem pa se seli iz evropskih držav na tisoče židovskega ljudstva in sili v Palestino. Na tisoče jih je že odšlo "nepostavim" potom v "Sveto deželo", nedavno pa so britske oblasti to preseljevanje abruptno ustavile in nesrečne izseljence zaprle v koncentracijska taborišča na otoku Cipru.

Pogromi proti židom na Poljskem in v bližnjih državah se ponavljajo. Pričakovalo se je, da po stretju hitlerizma ne bo več gonje proti Judom, a zgodilo se je obratno: politikaši, predvsem angleški, ki imajo največ besede in odgovornosti za ta položaj, pa se igrajo z usodo nesrečnega židovskega ljudstva.

Angleškemu načrtu za ustanovitve židovskih in arabskih pokrajin v Palestini se je uprl predsednik Truman. On je izjavil, da je za večjo židovsko državo v Palestini kot jo predvideva angleška vlada. Truman je tudi za to, da se takoj dovoli 100.000 Judom vstop v Palestino.

Britska vlada je zaprla Palestino židovskim beguncem. Židje v Palestini so odgovorili z izgrediv, v katerih je bilo že več oseb ubitih.

Židovske organizacije v Ameriki so močne in mnogi njihovi posamezni veljaki imajo vplivno besedo pri vladi, kljub temu pa gre angleška vlada naprej po svoji imperialistični poti, da si v Palestini in na Bliznjem vzhodu sploh zavaruje svojo "življensko linijo."

V interesu židovskega ljudstva in svetovnega miru ter človeških pravic je, da dobi židovsko ljudstvo svojo lastno domovinsko državo.

Tržič sam je dober primer zamotanosti tega problema. Mesto leži zdaj v zoni A, toda tako blizu italijanske meje, da bo najbrže prisojeno Italiji. Kraj ima 23.000 prebivalcev, ki so po večini Italijani — navzlic temu pa je večina prebivalstva naklonjena Jugoslaviji. Ostali si žele internacionalizacije.

Kako bo svet izšel iz te krize, ki je že na vidiku, je vprašanje. Naša vlada ga skuša oteti za kapitalizem. Torej za tiste ljudi, ki bogate ne od svojega dela temveč od dobičkarstva.

Po svetu pa je zaplamtela zahteva za socializacijo — ali bolj po domače povedano, za socializem.

Tega se že uvaža. Ni je sile, ki bi mogla proces ustaviti. Morda naša vlada department misli obratno, a se moti.

Zed. države so v pravem pomenu besede ogromna tovarna, bodisi v industriji kot v agrikulturi. Toda baš v sedanjem slučaju so se izkazale, da s kapitalističnim sistemom produkcije ne bo šlo več dolgo. Namreč le do novega poloma — in kaj potem?

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Domači problemi bi morali biti vsaki deželi najvažnejši. A se dogaja, da so tu pa tam toliko težki, da se jih razkrije s krikom na korajžo kaki drugi deželi.

Pri Gorici je ameriška armada dne 20. avgusta vprizorila demonstracijo svoje oborožene sile. Vršila se je v popolni bojni opremi tik Morganove erte, da so jo jugoslovanski vojaki in drugi ljudje tam okrog zlahka "opazili". Najmodernejši tanki, topovi — sploh vse kar premore naša dežela na bojnem polju, je bilo pokazano Jugoslovanom. Čudno, kako so se dnevi spremenili, od kar je Hitler padel! Pred njim so v Washingtonu Jugoslavijo vsled njene ognjevitve odpornosti poveličevali, sedaj pa govore o nji mnogi bolj sovražno kot pa so proti Mussoliniju in Hitlerju med vojno.

Konvencija SNPJ na Evelethu, ki je trajala od 12. do 17. avgusta, je bila zanimiva več kot v enem oziru. Prvič zato, ker je SNPJ največja slovenska organizacija v tej deželi, in v drugič, ker posega tudi v politične in socialne probleme. In to še zmerom s socialističnega stališča.

Eveleth je mesto z okrog 5.600 prebivalci. Mnogi delegati, ki so se vozili tja, so se čudili, čemu je konvencija v Pittsburghu sklenila, da se to zborovanje vrši tako daleč. Ampak ko so v nedeljo 11. avgusta dospeli tja, lačni in žejni, so uvideli, da so na svežem zraku in na postaji jih je sprejela mestna godba, ki šteje 46 moč. Joseph Ovca iz Springfielda, ki je navajen parad, se je čudil. Prvič ker v njegovem vlaknu ni bi-

lo jedilnega voza, pa je prišel gladen na konvencijo, in v drugič, ko je videl, da se železniška proga samo do Eveleta in potem se vlak obrne ritensko nazaj. Tudi čikaški Cizej se je potožil, da si niso vzeli delegati s sabo nobenih jestvin, ob sami pijači pa je težko živeti. Toda na pikniku isto nedeljo so jim evelethske rojakinje pripravile "bujo", ki so ji nekateri naši fantje iz vzhoda rekli "župa", dasi je hitboljshe sorte "ajmoht", ki si ga je mogoče predstaviti. Nekdo je rekel: "40c so mi računali za župo in kos kruha." Pač ni vedel, kaj je "buja" in koliko kalorij in vitaminov vsebuje. Vzelo je le en dan, da so se delegati in gosti Eveletha privadili, a težje jim je bilo, ko je nastalo deževno, izredno mrzlo vreme. To je bila edina zapreka, ki je konvenčni pripravljalni odbor ni mogel premagati.

Židje se čudijo, ker so še zmerom obsovaženi celo v deželah, ki jih je Hitler rušil — n. pr. na Poljskem in Slovaškem. Jugoslavija je baje izjema. Največ Židov v nji je v Bosni, kjer pa so se odavna udomacili. Veliko jih je v Zagrebu, kjer so asimilirani. Na Slovenskem so redki. Ampak slovaška vlada ima težave in posebno pa poljska, ker ljudi ne more uveriti, da so vojne strahote posledice fašizma in kapitalizma, ne pa Židov.

V Ukrajini so začeli v komunistični stranki s "čistko". Pa tudi v Rusiji in v drugih sovjetskih socialističnih republikah. V Zed. državah imajo volilci priložnost izvršiti "čistko" prihodnjega novembra, a se je ne bodo poslužili, ker so za ohranitev (Konec na 3. strani.)

NEKAJ SLIKE Z AGITACIJE ZA "PROLETARCA"

Na konvenciji SNPJ na Evelethu, Minn., se je za Proletarca posebno potrudil Edvard Tomšič iz Walsenburga, Colo. S pomočjo svojih prijateljev je nabral v tiskovni sklad na pikniku v nedeljo 11. avgusta precej nad dve sto dolarjev. Imena prispevateljev in vsote so na drugem mestu v tej številki.

Edvard Tomšič je bil doslej član gl. odbora SNPJ. V njemu je imel mandat distriktnega podpredsednika za zapadne države. Za to mesto ni hotel več kandidirati, dasi bi bil zlahka izvoljen. Je delaven v SNPJ in na delavskem polju. Upamo, da bo i v bodoče aktiven kot je bil doslej.

Iz Californije je poslal v tiskovni sklad "Big" Tony Tomšič \$7, ki bodo označeni v prihodnjem izkazu. Seznam agitatorjev na delu (objavljen v tej številki), izkazuje, da smo dobili od njih v minulih štirih tednih 182 naročnin, izmed njih precej s konvencije S. N. P. J.

Zaradi zaposlenosti urednika, ki je bil na konvenciji na Evelethu, bodo poslani dopisi prišli vsi na vrsto v prihodnji številki. Vse prizadete prosimo, da naj nam zamudo oprost.

Na Evelethu so naši somišljeniki prišli pogostoma skupaj, a ker je konvencija trajala le en teden, ni bilo priložnosti za poseben sestanek. Torej smo se vpraševali drug drugega le kako in kaj in smo zagotavljali, da bomo delali dalje a naš program.

Dobili smo tudi nekaj pozdravov iz starega kraja, v katerih nam čestitajo za poslano jim izvide Proletarca ter Ameriškega družinskega koledarja. In pa minuli teden tri pisma s prošnjo, da naj piscem — če le mogoče, pošljemo koledar, ki so ga videli pri drugih in jim je bil zelo všeč.

Na prvem mestu v številu poslanih naročnin v minulih štirih tednih je John Krebel iz Clevelanda, Martin Judnich iz Waukegan na drugem, in Angela Zaitz na tretjem.

V prihodnji številki bodo objavljeni vtisi s konvencije SNPJ in razni drugi spisi, ki so nam v minulih par tednih zastali in pridejo sedaj na vrsto. Na svoji vrednosti niso s tem nič izgubili.

Pričenja se agitacija za naš bodoči letnik koledarja, na kar opozarjamo. Treba bo veliko dela, ako hočemo, da bomo ob draginji, ki je nastala v tiskarnah, krili stroške in ob enem izdali knjigo, ki bo vredna svojega slovesa.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah na celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co. Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaita

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Politična akcija CIO, liberalci in prihodnje kongresne volitve

Letos kongresniki niso na počitnicah, čeprav ne zborujejo, ker so na agitaciji, da si obdržijo svoje sedeže. V juliju so si zvišali plačo za \$2,500 in enako vsoto poviška so si dali za svoje "posebne stroške". Torej se jim izplača ostati v kongresu.

Liberalci in tisti odborniki unij, ki se smatrajo za naprednjake, obetajo, da bodo s sedanji reakcionarni obračunali. Pravijo, da mora postati prihodnji kongres progresiven.

V mnogih okrajih so v nedavnih primarnih volitvah progresivci slabo opravili, čeprav so imeli za protikandidate reakcionarnim kongresnikom in senatorjem sposobne, napredne ljudi. Vzrok je, ker delujejo za svoje pristaše ter prijatelje v kapitalističnih strankah.

To zmotno so napravili tudi v zadnjih predsedniških in kongresnih volitvah ter celo trdili, da so zmagali. Smatrali so, da so triumfirali ne samo z izvolitvijo predsednika Roosevelta, temveč da so izvolili tudi napreden kongres. Ni vzelo dolgo, ko so spoznali, da so naprednjaki v njemu v manjšini.

Druga hiba ameriških liberalcev je, ker se tako boje, da se jim ne bi dalo žig "sopotništva" ali se jih celo obdolžilo, da so "komunisti". Reakcionarnem se je posrečilo ustvariti med maso mnenje, da vsakdo, ki je "radikalen" je ob enem "rdečkar" in kot tak nevaren ameriškim tradicijam in institucijam.

Ker je domalega vse veliko ameriško časopisje reakcionarno, mu ni težko masi očrtni vsakega, ki res dela za njene koristi.

Iz kongresne preiskave o goljufijah municijskih magnatov je razvidno, da je mnogim kongresnikom poštenje neznana beseda. In večini izmed njih so ljudske koristi deveta briga. Toliko bolj pa se interesirajo, kako pomagati privilegijem do še večjih dobičkov. Kako so se trudili, da bi ubili vsako kontrolo nad cenami ter jim s tem pomagali do neomejenih profitov.

Da, v kongresu je potrebna velika čistka! In izvršena bo, kadar si organizirano unijsko delavstvo zgradi svojo stranko.

Čiang-Kai-šekova politika za zaneitev vojne s Sovjetsko unijo

General Marshall, ki ga je Truman poslal na Kitajsko, da bi napravil spravo med Čiang Kai-šekovo vlado in komunisti, očitno ni uspel. Kajti vzlic "pobotanju" tu in tam se civilna vojna nadaljuje. Sedaj ne še sicer splošno, ampak lahko nastane. In če se dogodi, bo v nji udeleženi milijone ljudi.

"Mast je v ognju," je rekla vdova velikega Sun Yat-sena, ki ga označujejo za očeta kitajske revolucije. Bil je svetovno znan socialist in voditelj, kakršnega Kitajsko še ni imela. Po njegovi smrti je zdrsnila Kitajska nazaj v reakcijo in korupcijo. Sedaj je Čiang Kai-šekov režim odvisen za svojo eksistenco popolnoma od ameriške vlade. Brez ameriške materialne in finančne podpore bi propadel. Drži se torej pokoncu z našo pomočjo. In to že precej let.

Sun Yat-Senova vdova ima med kitajskim ljudstvom ogromen vplov. Ona meni, čim bi Zed. države nehale podpirati Čiang Kai-šekov politični in ekonomski aparat, bi se dogodil preobrat in Kitajska bi bila rešena. Na ameriško vlado je apelirala, naj nehajo oboroževati nacionalistično armado, naše čete pa naj Truman pokliče domov. Toda namesto tega večajo kitajsko armado naši častniki. Opremljena je z našim materialom, vozi se v vagonih in ladjah, ki smo jih ji mi poslali. In njen namen je vojna za iztrebljenje kitajske komunistične armade. Med vojno je bila proti japonski armadi jako malo aktivna, ker ji jo je hotel Čiang Kai-šek obvarovati za vojno s komunisti.

Sovjetska unija v takem položaju ne bo mogla — niti ne bo hotela biti nevtralna. Ako začne podpirati kitajsko komunistično armado, kakor podpiramo mi nacionalistično, bodo ameriški in sovjetski interesi trčili skupaj in posledice si je lahko predstavljati.

Omenjena dama ni komunistka, toda za ustvarjenje demokracije na Kitajskem se ne zanaša na Washington temveč na Moskvo. Ne želi pa, da bi se ti dve vesile teple na kitajskih tleh, pač pa, da se ne umešavata v kitajske zadeve. Le tako se bo Kitajska lahko svobodno razvijala in se bi že pod Sun Yat-Senom, če ne bi takrat gospodaril v nji posebno angleški imperializem.

Delavska vlada v Angliji zelo razjarila torijski tisk

V prvih državnozborskih volitvah po minuli vojni je torijski tisk udrihal po delavski stranki a je zmaga vzlic temu, da je odgovarjal na napade samo en dnevnik — njeno glasilo Daily Herald. Izhaja v nad milijon izvodih. Komunisti imajo svoj dnevnik, za liberalen dnevnik velja Manchester Guardian, vsi drugi veliki dnevniki, ki so s prej omenjenimi vred svetovno znani, pa so več ali manj konservativni in zagovorniki Churchillove torijske stranke. Delavska vlada jim je trn v peti in jo strastno napadajo.

Clement Attlee je v imenu vlade predlagal preiskavo, ki naj ugotovi, kdo so pravi lastniki časopisja v Angliji.

Kakor v Zed. državah, tako lastuje ali pa kontrolira mala skupina ljudi velike časopise tudi na Angleškem. Istih par ljudi

SENATNI ODSEK, ki je preiskoval goljufije v vojni industriji—in jih bo še—je spravljal po svoje na dan razne "privatne zabave", ki so jih med vojno priredili spekulanti z municijskimi naročili in povabili medse kongresnike, visoke častnike in pa take uradnike vojnega ter mornaričnega departmanta, katerih beseda je pri oddajanju kontraktov kaj zalegla. Gornje je izmed vojnih dni že veliko publicirana slika iz Washingtona, ki je dobila pozornost javnosti šele, ko je bila predložena omenjenemu senatnem odseku v času nedavne preiskave proti "Garssonovemu municijskem cesarstvu". Predstavlja očet Josepha F. Freemana, ki je bil v Washingtonu zastopnik prej imenovane kombinacije. Bila je ustanovljena edino zato, da njeni promotorji obogate, neglede na vse drugo. Seveda, ko so časopisi pričanja oglašali, so ob gornji sliki pojasnili, da so bili na poroki navzoči posebno taki vladni uradniki, ki človeku z ljudskim denarjem do nagle obogatitve najlažje pomagajo.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Še o Proletarcu...

Zadnjič sem navedla le nekaj izgovorov, ki jih naši agitatorji za Proletarca na svoji ne baš hvaležni in še manj prijetni poti bržkone najčešče slišijo.

In ker je vsak izgovor dober, naj ga i pes na repu prinese, bi temu blagu ne prišli zdobra do konca, ako bi ga hoteli vsega po vrsti razstaviti širši naši javnosti na ogled. Tudi bi se nekaterim morda za malo zdelo, ko bi našli svoje "važne razloge" in "tehtne vzroke" pod splošno označbo "izgovori" ali celo "prazni izgovori".

In vendar niso prečestokrat nič več, kot zares le prazni izgovori. Kajti preden se naš agitator poda na pot, zlasti na novo pot, se poprej pobriga, da natančno poizve, kam in h komu se mu je oglasiti, tako da ne bo kar na slepo trošil časa in korakov. Ljudje pa tudi niso toliko nevedni ali škodoželjni, da bi ga pošiljali na vrbo po hrušce.

Nisem in ne bom mogla razumeti nikoli, zakaj gre nekaterim tako lahko iz žepa, kadar slonijo za barom. Tam jim dolar, dva ali tri ni nič. Mnogokrat troše čez potrebo in svojemu zdravju na škodo. A kadar gre za nekaj, kar se ne da potrošiti po grlu, jih pa skoro krčomi, če morajo seči v žep! So izjeme tudi tu, kakor povsod. Vendar so na žalost redki tisti, ki poznajo in radi vpotevajo razliko med vrednotami, ki bistrijo um, in "vrednotami", ki pušajo za sabo več ali manj pepela na možganih.

Pametno bi bilo od časa do časa seštet, koliko smo si pri-

voščili za to vrsto pepela in koliko smo žrtvovali za to ali ono koristno stvar, ki ima trajno veljavo.

Posebno pa imam na piki one naše ljudi, ki se zadovoljujejo z našim ameriškim žoltim časopisjem, delavski tisk jim je pa deveta briga. Za te vrste ljudi sem že zadnjič rabila besedo parazit, ker se jim pričeje drago plačani sadovi delavske borbe, ne mignejo po niti s prstom, da bi se na ta ali oni način oddolžili vsaj deloma, vsaj toliko, da bi pokazali svojo dobro voljo.

Ali seveda, naši delavski listi niso, mnogim dovolj mikavni. Kdor išče slastne paše, kot so na dolgo in na široko raztegnjeni opisi pobojev in umorov, temu pač ne moreta ustrezati ne Proletarec, ne Prosveta, ker se v tako brozgo nikoli ne spuščata. Za danes vžle in jutri zašle hollywoodske "zvezde" in njihove afele tudi nimata prostora, takisto ne za "smetano", ki se čez zimo valja po toplih sončnih obrežjih, poleti pa "počiva" v hladnejših gozdnatih krajih. Ne nudita niti horoskopa, da bi se utegnili očuvati morebitnih nepravil in nezdod, ako bi se točno in vestno po njem ravnali...

Svetovni dogodki? Poročila s pariške konference? Vesti iz posameznih dežel? Izjave tega ali onega vplivnega politika? Dovolj je, če prečita naslove, kajti vse skupaj ne odtehta obvestila, da se je X. Y. obesil in kako in zakaj. Vrh tega se ta dva lista pečata največ z delavskimi zadevami... Posebno še Proletarec, ki je glasilo organiziranega delavstva in piše zmerom o ne-

kontrolira tekstilno, jeklarsko, plovnostno, transportno in razne druge industrije. Njihovi listi morajo biti urejvani v interesu privilegijev in črniti vsako predlogo v parlamentu, ki bi imela služiti ljudstvu. Delavska vlada smatra za potrebno uvesti preiskavo, da ljudstvo iz nje izve, kdo so pravi gospodarji tiska, ki ga čita.

Prvi se je proti temu oglašil v imenu svoje stranke njen vodja Winston Churchill. Pravi, da bi bila taka preiskava udarec na svobodo tiska. To kajpada ni res, a potrebno je javno in uradno povedati, da so gospodarji časopisja v Angliji industrialni in finančni magnati.

V kongresu Zed. držav je bil pred leti sprejet takozvani Wagnerjev akt, ki časopisom nalaga, da morajo vsako leto v določenem mesecu navesti imena svojih lastnikov, in ako jih lastujejo korporacije, pa imena direktorjev in večinskih delničarjev. Ob enem mora biti navedeno tudi ime urednika in upravnika.

To ni situacije seveda nič spremenilo. Gospodarji so ostali isti kakor prej, le označiti se jih mora v listu in ob enem sporočiti vse zahtevane podatke pošti.

Iz teh javnih podatkov je ljudstvo izvedelo, da so gospodarji tiska industrialni magnati, in pa taki izdajatelji velikih dnevnikov in magazinov, za katerimi stojijo močene banke. Pravi gospodar je torej banka, ker je izdajatelj kupil kak list recimo za nad milijon dolarjev (slučaj čikaških Daily News). Ker izdajatelj nima tolikšne gotovine, gre v banko po posojilo. Dobi ga pod pogojem, da ima banka besedo ne samo v upravi lista temveč tudi pri urejevanju.

Zato tak tisk bodisi na Angleškem kakor tu tako toleče po predlogah za socialno zaščito, in po vseh drugih načrtih, ki imajo za svoj smoter ljudsko blaginjo.

Ljudstvo seveda ta sebi sovražen tisk vseeno naroča in čita. Ker je preslepljeno, ne razume, da s tem podpira sistem, ki povzroča gospodarske panike, pomanjkanje v izobilju, politične krize in vojne.

kakšnem razrednem boju... Kakor da bi živeli kje v Rumuniji in ne v blaženi Ameriki, kjer vlada najlepša demokracija! Kje na vsem božjem svetu je delavec deležen tolikšnega blagostanja, kot baš tukaj? Koliko je po svetu delavskih družin, ki se lahko v svojem avtomobilu peljejo na sprehode, piknike i. t. d.? Pa še govore o izkoriščanju in zatiranju delavstva? Kaj pa še hočejo?

Ako bi tak človek redno in skrbno prečital vsako številko Proletarca, bi se nemara vendarle kdaj otreseel pajčevin, da bi spregledal, če ni popolnoma slep. Spoznal in uvidel bi, da bi se brez organizirane delavske borbe malokateri njegove vrste mogel povzpeti do avta, ker bi komaj zmogel za dnevne potrebe, in za sprehode na kolesih ali podplatih bi ne bilo volje, ne časa, ker bi garal po deset ali dvanajst ur na dan, ako se ne bi pomikal po cestah s čredo brezposelnih. Uvidel bi, da bi on z vsjo delavsko množico vred zdrknil nazaj, se za vse izboljške in priboljške kaj hitro moral obrisati pod nosom, ako bi sklenjene vrste delavskih borcev povstile, ali se celo razšle, pa povčele čredo poedincev ter tako uresničile najgorečnejše želje profitarjev. Kajti čreda poedincev bi si lahko izterjala le toliko pravic, kolikor si jo lahko izterja — gnoj na njivi...

Le v združenju je moč! Več ko nas je združenih, večja je naša moč in sila, toliko prej bo delavstvo doseglo svoj cilj! In naobratno: manj nas je, daljša in težavnejša bo pot do cilja! Za preveč trpljenja in žrtve so in bodo krivi tisti, ki slepi in gluhi stojijo ob strani, bedasto se vprašujoči: čemu se neki še pehamo, kaj še hočemo, mi, nepoboljšljivi nezadovoljniji?

Zakaj se pehamo in kaj hočemo, vam Proletarec pove in razlaga dovolj jasno. Naročite si ga in čitajte ga pazno, da boste nehali gledati le zase, da se vam pogled dvigne znatno višje, jame ali pisarje in začeli boste razmišljati tudi vi o onih, ki bi morali zastopati vas in vaše koristi, pa strežejo vrečam... ki, če le morejo, skujejo take zakone, ob katerih si mušice razbijejo glavo, brčnclji pa se lahko prebijejo skozi... I. t. d.

Ne bi prišli do konca, če bi hoteli še dalje naštevati, kaj je narobe s človeško družbo tukaj in drugod po svetu. Čitajte delavski tisk, mislite zbrano in boste razumeli, da je delavsko gibanje potrebno in se mu boste pridružili tudi vi! Proletarec je bil ustvarjen za proletarce, kot ste vi in jaz! Kadar bo konec kapitalizma, bo konec i proletariata in tedaj tudi Proletarec ne bo več treba. Zato ga podprite in ga pomagajte širiti, da bo budil delavsko zavest, bodril delavske vrste k vstrajnosti, jim kazal pot do skorajšnje zmagel!

Ako verujete v poslanstvo, ki ga vrši "Proletarec", pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Doba konvencij. V Chicagu se je vršila legionarska konvencija z običajnim pompom in patriotično reklamo. V Angliji se je nedavno zaključilo veliko cerkveno zborovanje, katero je imelo za glavno temo "stališče cerkve za ustvarjenje stalnega miru." Toda debatiralo se je največ o Rusiji in o komunizmu. Tisto zborovanje velikih in malih narodov v Parizu je tudi podobno nekaki konvenciji — samo da ne more nikamor naprej.

Po svetu

Svet se v zadnjem tednu ni mnogo spremenil. Vem pa, da se je položaj v Palestini skrajno poslabšal ter da je olje v Iranu vsled delavskih nemirov povzročilo premik angleških čet na meje te dežele. Sovjetske zahteve Turčiji radi prevoza Dardanel in pa, da je Kitajska na pragu ponovne civilne vojne. Kajpada, vsaka teh točk lahko postane glede že na tako rahle svetovne balance kritična. V Palestini je začela Anglija s tako brutalno taktiko, da je obrnila nase pozornost vsega sveta. Naši in angleški tujinski izvedenci skušajo ublažiti to postopanje z navadnimi pojasnili, češ, da je vsega tega kriva Rusija. Rusija je danes kriva vsega kar je narobe za naše takozvane demokracije. Na Kitajskem so krivi Rusi, da moramo podpirati korumpirano Kajšekovo vlado. Sploh je ni stvari na zemlji, katera nam ni po volji, da jo niso zakrivila Rusi. Naši takozvani liberalni komentatorji, kot so Walter Lippman, Dorothy Thompson, Irving Pflaum ter dolga vrsta drugih, brez da omenjam Hearstove marionete, nam to dnevno zatrujejo. Na vse načine se skuša naši ameriški publiki dokazati, da je v današnji Rusiji druga Hitlerjeva Nemčija. V tej propagandi je seveda v prvi vrsti Vatikan, za katerim pristi tudi dolga vrsta drugih religij. Seve, ne manjka pa tudi raznih političnih sarlatanov, katerim je "red herring" vedno dobro došel. Tako v vsej tej zmešnjavi navaden čitatelj res ne ve kje je resnica in sploh kje se ga drži glava. Da to ni dobro za nas in za svet — ni treba še posebej omenjati. Kadar je zmerjanje in sumničenje na dnevnem redu — pa naj bo že med sosedi, ali pa med državniki, ne prinese dobrih posledic in da je to resnica uvidevamo danes.

Mi vemo, da je angleški imperij v težkem položaju ter da je delavska vlada podedovala grešne posledice torijcev. Ali nemogoče je zagovarjati postopanje in pa nadaljevanje torijske zunanje politike, katera se prekaša Churchillovo. Stališče Anglije na Grškem, Indoneziji, in sedaj v Palestini lahko postane usodno ne samo za delavsko vlado ampak tudi za Anglijo.

Na Kitajskem se je položaj zelo poslabšal. General Marshall je priznal, da je njegov trud za ustvarjenje splošnega miru neuspešen. Vprašanje je, kaj stori v bližnji bodočnosti naš državni departament. Ali bo še naprej podpiral z denarjem in orožjem kitajske fevdaliste? Ruske zahteve glede Dardanel bodo povzročile precej hrupa. Turčija, katera je dobila oporo v Angliji in Ameriki, je odgovorila Rusiji negativno ali v zelo finem diplomatičnem odgovoru, češ, v tem razgovoru morajo biti vse tiste dežele, ktere so podpisale Montreuxsko pogodbo glede prevoza Dardanelke ožine. Kaj bodo na to odgovorili v Moskvi je pa drugo vprašanje. Vprašanje iranskega petroleja je v zelo ozkem in tesnem stiku z ostalim položajem v bližnjem in srednjem vzhodu. Anglija, katera je desetletja črpal bogastva iz svojih kolonij ima tudi velike gospodarske in industrialne interese v raznih drugih takozvanih neodvisnih deželah v Aziji, Afriki in Južni Ameriki. Od časa do časa postane ta njih investicija v nevarnost kot je pred leti lastnina našega kapitala doli v Nicaragu. V takem slučaju se pošlje ali par bojnih ladij, ali pa nekaj divizij, da se zopet napravi red in da so investicije zavarovane. Če je pa kaj takega ne-

mogoče kot je bil pred leti doli v Mehiki — se pa prekinejo diplomatski stiki. Na ta način se je delalo v preteklosti in na ta način se dela še danes. Radi tega slišimo toliko o Balkanu in pa zapadni civilizaciji.

Pri nas

Največ se govori o zadnjih primarnih volitvah. Ena teh žrtev je bil mladi LaFollette iz Wisconsin, kateri je kandidiral na republikanski listi. Sedaj piše, da je fant izgubil radi tega, ker so delavski glasovi v Milwaukee bili oddani za demokrate. Da, v Wisconsinu se je precej spremenilo od kar je umrl stari Bob LaFollette. Isto tako je tudi sprememba v njegovih sinovih. Ali on ni edina žrtev letošnjih primarnih volitev. Senator Shipstead iz Minnesote ter senator Wheeler iz Montane sta padla v zadnjem mesecu.

V drugih deželah ima delavstvo svoje zastopnike v parlamentih, ali tu pri nas imamo samo v dveh kapitalističnih strankah svoje zastopstvo — demokraciji in republikanski. In kot izgleda, ne bo v jesenskih volitvah nič boljše.

Doli na jugu, od kjer pride njih zastopnik senator Bilbo, kateri je javno na radiu priznal, da spada v KKK, še vedno slišimo o plemenskih nemirih. Zadnji tak slučaj se je zgodil v nekem mestu v Alabami, kjer so belci pretepli vsakega zamorca, katerega so našli na ulici. Tisti strašni slučaj linčanja štirih zamorcev, med njimi dveh žensk v Georgiji, je našel svetovni odmev ter ni bilo prav nič laskavo za našo mirovno deputacijo v Parizu. Res, težko je govoriti o svobodi in demokraciji in še posebno učiti druge o teh lepih stvareh, ko se pa tu pri nas dogajajo take stvari.

Ko to pišem se je pričela stavka ladjedelskih delavcev na velikih jezerih. Kot izgleda, je stavka popolna, a kompanije za skebe niso v stiski. Upamo, da se tem delavcem, kateri zahtevajo štirideseturni delavnik ter osemnajst centov poviška na uro ugodi.

Naše gibanje

Poročano je, da je bila konvencija SNPJ v Evelethu, Minn. zelo uspešna. Upajmo, da naši fantje, kateri so se nahajali na konvenciji, ne pozabijo na naš list ter na Zvezo. Sedaj, ko se bližamo jeseni in postajajo dnevi zopet krajši, bo preostajalo več časa za naše politično in kulturno gibanje.

Čemu brezposelnost?

Okrog dva milijona delavcev prejema brezposelnostno podporo, dočim na drugi strani trijo, da manjka delavcev na vseh koncih in krajih. "Wall Street Journal", ki je glasilo boržijanov, ugotavlja, da je pomanjkanje delavcev samo v najnižje plačanih strokah, n. pr. v oralmah, čistilnicah, prodajalnah, restavracijah in drugih takih obratih, v katerih so mezde že od nekdaj nizke.

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu se vlada naše dežele toliko umešava v notranje zadeve držav latinske Amerike, Kitajske, Perzije, Turčije, Bolgarije, Poljske, Jugoslavije, Madžarske itd., to mi nikakor ne gre v glavo!

PRIPovedNI DEL

A. TOLSTOJ:

KRESOVI

Fizični napori, nagla hoja mu in stari cigan Makar Čudra je bil prepovedana. Njegovo srce je že tako preobremenjeno z vsakodnevnim delom. Ob petih popoldne se Aleksej Maksimovič navadno napoti v park, kjer hodi med smrekami vzravnati, koščen, širokih ramen, v sivem suknjiču, v pestri tatarski čepici. Njegovi viseči brki so mrki.

Aleksej Maksimovič hodi ob palici, pokašljeva, zbira vejice, suhljad, grebe z nogo skupaj storže, suho listje. Po vsem parku ima zbrane take kupčke suhljadi.

Večer je topel. Na gredicah so se odprli in zaduhteli beli cvetovi tobaka. Za reko Mosko, na livadah ni videti megle. Povešenih brkov usmeri Aleksej Maksimovič počasi korake tja, kjer ima zbrane kupčke suhljadi. Zakuri ogenj. Namršenih obrvi gleda, kako švigajo plameni — iskre se dvigajo skozi drgetajoče liste v noč, iz sivkasto modrih oči mu odseva veliko zadovoljstvo.

Ko stoji tako med rdečkastimi debli, se morda spominja onih drugih kresov, ki jih je bil zažgal pred štiridesetimi leti na bregovih Volge. Njegovi kresovi so obsijali obrise bližajoče se revolucijske vihr. Od plamenov njegovih kresov je prestrašeno odskočilo zlobno, nočnih prikazni pijano, vekovno rusko meščanstvo. Poplah njegovih kresov je zdrnil speče sile punta. Iskre so se raznesle po vsej prostorni Rusiji. Preskočile so meje in razvnele duhove z napovedjo velikih dogodkov, neogibnih pretresov.

Izredno važno je razumeti, zakaj se je vse to zgodilo, zakaj se je v 90-tih letih pojavil Gorki. Zakaj je neznan sodelavec "Samarske gazete". Jegudiil Hlamida s kratko, toda že bogato preteklostjo ognjevitnega proletarca v kratkem času zavladal mislim milijonskih množic. Njegovo ime je zaslovelo po vsem svetu.

Devetdeseta leta so prinesla nagel dvig v rasti kapitalizma, obenem pa tudi v rasti proletariata. Rusiji je naenkrat postalo tesno in zatohlo v črni carski paradni uniformi.

Do revolucije, do 1905. leta, je bilo še deset let poti. Bili so še čehovski časi. Junaki čehovskih povesti so onemoglo in delikatno prikrivali praznoto s smehljaji in sanjarili o nekakšnem lepem življenju, ki bo moralo nekoč pasti z neba.

Življenje se je dušilo v meščanskem dimu. Revolucijski poskusi narodovoljcev so bili že davno zatrti. Malomeščanu se je zdelo nemogoče, nedosegljivo strogolavljenje carskega mračništva. Toda to se je samo zdelo. Nekdo je moral negibno priti in vzkliti: "Človek, zdrami se iz težkih sanj!" Prišel je Gorki s prvimi povesti. Prižgal je v nočni stepi kres

govih čudovitih knjig. Zdaj gre k luči njegove ustvarjalnosti proletariata sveta — tisti, za katere je prižgal kresove pred štiridesetimi leti.

Ko sem gledal, kako hodi med smrekami in grebe s palico skupaj suho listje, sem pomislil: prijetno, vzvišeno, pošteno mora biti pri srcu tega velikega moža in velikega umetnika.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

IX. IZKAZ

CALIFORNIA
Fontana: John Rodman \$1.
Oakland: Anton Tomšič \$2.

ILLINOIS
Belleville: Simon Trojar \$2.
Chicago: John Potokar \$2.
Norris: Ignac Hresčič \$1.

INDIANA
Indianapolis: L. Sasek \$2.
Winamac: John Kruzick \$1.

MICHIGAN
Detroit: Jos. Koss \$1. (Poslal J. Korsić.)
Traunik: Jerry Rant 50c.

OHIO
Cleveland: John Krebel \$5.00;
P. Valenčič \$2, Maggie Tarček \$1.
(Poslal J. Krebel.) F. Barbič \$1, F. Hribar \$1.

Noble: John Pollock \$2.

PENNSYLVANIA
Hermine: A. Bertl \$2, F. Mihevc \$1, F. Vrček \$1, Mrs. A. Antončič 50c, Neimenovan 50c, skupaj \$5.
(Poslal A. Zornik.)
Imperial: Martin Gorenc \$1. (Izročil A. Tomšič.)

Johnstown: Frank Meden \$1. (Poslal F. Cvetan.)
Sharon: Anton Bogolin \$1. (Izročil A. Tomšič.)
Pueblo, Colo.: L. Malenšek \$2.25, L. Yoxey \$1. (Poslal L. Malenšek.)
Arcadia, Kans. John Kunstelj \$1, John Shular \$1. (Poslal J. Shular.)
Edmond, Okla. Frank Knafels \$1.50.

Oregon City, Ore. Marija Kmetec \$1.
Myton, Utah. Geo. Sheffrar \$2.85.

Willard, Wis. Mike Krulitz \$1.
Evelth, Minn. Nabrano ob priključitvi konvencije SNPJ \$221.00. Priševali so: A. Grum \$6, Po \$5; F. Malgai, J. in U. Ambrozich, E. Tomšič, J. Spiller, F. Zaitz, D. Lotrich, K. Krainz, M. Petrovich, J. Culkar, J. Durn. Po \$2: M. Vrhovnik, J. Podlipnik, A. Garden, F. Vratarich, A. Zbansnik, F. Lotrich, J. Potokar, F. Groser, L. Cassol, M. Shappeck, Simpatičar, F. A. Vidler, J. Klancher. Po \$1: F. Pišek, L. Werdnice, A. Shular, F. Šuštaršič, M. Slobodnik, S. Murn, M. Bizjak, F. Gorenc, A. Bogolin, V. Pole, J. Jeran, P. Godina, J. Gerl, F. Pucel, G. Sumina, M. Penich, H. Zorman, M. Mazon, J. Kvartich, J. Omerza, J. Dolenc, G. Ulljan, J. Matusich, J. Jurkovich, F. Malovrh, L. Medvešek, J. Jež, J. Baloh, J. Zigman, J. Dolinar, A. Lavrič, F. Menart, J. Just, F. Modic, Chas. Klancher, M. Prus, B. Strovac, M. Kumer, F. Vranichar, M. Cankar, R. Firm, J. Petrich, F. Kavčič, J. Bratkovich, M. Krusic, T. Vidrič, A. Vidrič, A. Trojar, M. Kurnel, J. Hrvatin, C. Medved, C. Zarnik, J. Pajdaković, R. Potočnik, L. Ambrozich, J. Barich, J. Radelj, F. Pipan, M. Ludvik, F. Mlakar, A. Cvetkovich, L. Gradišek, M. Malenšek, M. Turk, J. Kobi, J. Simon, J. Musich, F. Augustin, F. Kress, Dr. Arch. A. Trbovec, M. Miklič, A. Krapenc, R. Doak, C. Bizjak, J. Pernel, V. Cankar, A. Cizej, P. Geshell, M. Somrak, M. Suglich, M. Udovich, A. Opeka, R. Rozance, J. Zorman, F. Sasek, Mrs. G. Sumina, E. Culkar, F. Polšak, J. Rogelj, A. Vavpotich, J. Kocjan, V. Arh, J. Korsić, J. Vale, J. Gabrenja, F. Kegel, Večni popotnik, F. Podboj, J. Skuk, J. Olip, L. Makovec, A. Stigl, M. Medvešek, A. Simčič, J. Lazar, A. Zornik, L. Kiferle, J. Močnik, B. Novak, J. Tratnik, F. Medved, R. Lisch, L. Chamapa, A. Gantar, J. Hrvatin, M. Zakrajšek, C. Zarnick, P. Kerze, F. Rezek, F. Gradišek, J. Tancek, Max Kumer, C. Samanich, F. Jacoby, R. Travnik, J. Bragach, A. Spiller, M. Pasovec, A. Shular, F. Pochnik, F. Kolenc, F. Matko, J. Rimac, A. Vukovich, M. Korach, A. Božič, F. Udovich, J. Fifolt. (Nabralca Edward Tomšič in John Spiller s pomočjo Ray Travnika, F. Lotricha in Joe Culkarja. Svoto izročila Angela Zaitz.)

Skupaj \$265.16, prejšnji izkaz \$730.76, skupaj \$995.92.

Poslušajte vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicago od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

ZIDOVSKO VPRAŠANJE je sedaj navidezno težje kot pa se kdaj v modernih časih. Winston Churchill je predlagal, da če Zed. države nočejo prevzeti za ta problem več odgovornosti, je za Anglijo najboljšje, da odpove svoj protektorat nad Palestino. To bi lahko pomenilo nevarnost za vseh par sto tisoč Židov v nji, ker Arabci so v večini. In položaj v arabskih deželah je vsled židovskega pritiska za prepuštev več naseljencev v sveto deželo jako napet. Na sliki je dr. Chaim Weizman, s svojo ženo. On je predsednik Zionističnega kongresa, ki deluje, da se Palestino prizna za neodvisno židovsko državo. To vprašanje bo delalo Angliji in Zed. državam še veliko preglavice, antisemiti pa se radujejo, češ, bili ste v vojni s Hitlerjem in ga nabili, sedaj pa niti sami ne veste kam z Židi, če jih Arabci ne puste v njim že v drugič "objubljeno deželo".

O tržaškem škofu

The New York Times je objavil 15. avgusta depešo iz Beograda, v kateri je poročano, da se je v Ljubljani pričela obravna proti pobežlemu ljubljanskemu nadškofu Gregoriju Rožmanu v sredo 21. avgusta. Škof Rožman je obtožen veleizdaje in kolaboracije s sovražnikom proti slovenskemu narodu. Obravna se bo vršila kljub dejstvu, da škof ne bo navzoč. Nahaja se v begunskem taborišču v Avstriji. Verjetno je tudi, da bo obtožen tudi zagrebški nadškof Alojzij Stepinac, ki je bil tesno povezan z Ante Pavelićem in njegovimi ustaši, kakor tudi sarajevski škof Šarić, ki se je bratil s fašisti in drugimi sovražniki jugoslovanskega ljudstva.

Javnosti je že deloma znano fašistično početje goriškega škofa Margottija, ki je dosledno izvajal Musolinijev program za ugonobitev slovenskega jezika na Goriškem in ki je izkoristil svoj visoki cerkveni položaj za masčevanje nad onimi zavednimi Slovenci, ki niso sledili škofovi besedi. "Primorski dnevnik" pa je 4., 5., 6. in 7. junija tega leta objavil serijo člankov izpod peresa Franceta Škerlja, iz katerih je razvidno, da tudi tržaški škof Santin ni zaostajal daleč za svojim kolegom Margottijem ter da še danes, ko je Trst pod zavezniško okupacijo in bi ne smelo biti blatenja slovenskega jezika, izrablja svojo oblast proti Slovincem in slovenskim duhovnikom. Škerljevi članki se glase:

"Pred kratkim so me zanesli opravi v Trst, kjer sem imel priliko govoriti ne le s stanovskimi tovariši, marveč tudi s preprostimi verniki v mestu samem. Ko smo načeli razgovor o škofu, so se vsi soglasno — duhovniki in laiki — strinjali v sodbi, da je tržaški škof ne samo pri Slovincih in Hrvatih, ampak tudi pri večini Italijanov (razen fašistih in njihovih pajdavev) tako kompromitiran, da je veri in cerkvi v škodo.

V tem in naslednjih člankih bom prikazal škofovo delovanje, kar zadeva njegovo narodnostno politiko. Niti zdaleka nimam namena dotikati se njegove stanovske časti in oblasti, temmanj njegovo cerkveno delo soditi, ceniti ali kritizirati. Za to nisem poklican in mi je tako vtikanje zoprotno. To je naloga višje cerkvene hierarhije. Kar mi pa kot Slovence zanima, je njegova narodnostna politika v dobi njegovega škofovanja. Ta pa je podvržena javni kritiki.

Iz pogovorov, ki sem jih imel s tržaškimi sobraty, sem posnel, da škof dr. Santin svoje fašistične duševnosti ni spremenil. Le kjer je nastopila višja, zunanja sila, tam je kaj popustil. Iz lastnega notranjega prepričanja pa ni kar nič opustil. Ostal je zvest besedi, ki jo je dal Mussoliniju v smislu konkordata.

Naj navedem nekaj dejstev. Sredi preteklega stoletja so začeli tržaški škofje izdajati mesečnik "Folium ecclesiasticum". Ker je bil list namenjen slovenskim, italijanskim in hrvatskim duhovnikom in tržaški škofiji, so ga vsi škofi urejali v latinščini. Ta jezik razumejo vsi duhovniki in je bila latinska izdaja najcenejša. Če bi hoteli škofje izdajati list samo v enem jeziku, v slovenskem, italijanskem ali hrvatskem, bi se ostali zamerili. Izdaja v treh jezikih bi mnogo veljala. Izdajanje mesečnika v latinščini pa je ustrezalo vsem trem narodnostim in bila je hkrati najcenejša. Skoro 80 let je izhajal "Folium ecclesiasticum". Vsi škofje so ga tiskali v latinščini. Prvi škof, ki ga je pisal in ga piše izključno v italijanščini, je msgr. Santin. Mesečnik ima sedaj naslov "Bolletino". To se pravi poitalijančevanje tržaške škofije v duhu fašizma.

Poleg tega vsiljevanja in poitalijančevanja pa je škof pokazal še eno svojih temnih strani: svojo brezobzirnost do starih duhovnikov. Duhovniki so namreč bili prisiljeni naročiti se na ta list, ki prinaša cerkvene ukaze, škofijske predpise in odloke. Vsak duhovnik jih mora poznati. V škofiji pa so živeli stari in še živijo stari, sivolasi župniki, rojeni na Kranjskem ali Štajerskem, ki živijo med tukajšnjimi Slovenci ali Hrvati 3, 4 ali celo 5 desetletij. Italijanščine se niso naučili, saj je v polni meri tudi nikoli niso potrebovali. Ti reveži berejo "Bolletino" s slovarjem v roki, da bi razumeli ukaze lastnega škofa.

Ceravno je fašistični režim propadel, ceravno so Mussolinijeva že zdavnaj obesili in izhajajo listi v vseh jezikih, je škof Santin ostal fašistični metodi poitalijančevanja škofije zvest. Ne nehno izdaja svoj italijanski mesečnik in niti na misel mu ne pride, da bi ga začel tiskati vsaj — v latinščini. Ta ali oni duhovnik ga je celo prosil za to. Zaman. — "Comando io!"

Naj navedem drug primer, ki priča o zadržanju škofa Santina spriču najdražjih čustev njegovih vernikov slovenske narodnosti.

Kakor je znano, je bil pred Božičem 1941 v Trstu znameniti proces proti 70 slovenskim obtožencem, češ, da so hoteli zrušiti fašistovski režim. Sodisce jih je obsodilo na skoro 1000 let ječe, petorici pa je obsodilo na smrt. Nesrečniki so bili: Simon Kos, Ivan Ivančič, Viktor

Bobek, Ivan Vadnal ter Josip Tomažič. 15. decembra jih je velel Musolini pripeljati na Občine ter tam postreliti. Nato so bili odpeljani neznano kam. Pet družin je izgubilo svoje najboljše sinove, pet slovenskih mater ni vedelo za grobove svojih sinov. Minulo je leto 1942, 1943, 1944, 1945. Nihče ni znal za usodo trupel nesrečnih Slovencev. Končno je prišla vsa resnica na dan. Prav po čudnem naključju so majnika 1945 trupla izsledili na nekem starem pokopališču v Severni Italiji.

Starši so sklenili prepeljati zemске ostanke pokojnikov v Trst, kar se je tudi zgodilo. Dne 28. oktobra 1945 je bil v Trstu slovesen pogreb, kakršnega mesto še ni učakalo. Na glavnem trgu so krste z zemskimi ostaniki razpostavili, da bi se tam opravili javni cerkveni obredi. Mati Josipa Tomažiča je zaprosila tržaškega duhovnika in katiheta Mateja Skabarja, naj bi on, ki je bil družinski prijatelj, opravil obrede. To je bil ganljiv prizor. Ko so pogrebi prinesli in položili krsto z ostanke Josipa Tomažiča na tla, se je mati iztrgala iz množice, pohitela h krsti, pokleknila in jo poljubila. Ob tem prizoru so zadržela srca 50.000 pogrebcev, ki so se zbrali na javnem trgu. Gospod Matej Skabar je ob asistenci drugih duhovnikov pokropil krste in odmolil predpisane obrede. Zbor je zapel žalostinko "Žrtvam", nakar se je razvil žalni sprevod proti Garibaldijevemu trgu. Krste z mrličmi so prepeljali v rojstne vasi, zemске ostanke Josipa Tomažiča pa k Sv. Ani.

Komu v vsem Trstu bi prišlo na um, da bi se nad tem žalnim obredom pohujšal? Kar je bilo fašistov, so škripali od jeze in sovraštva. Ena sama oseba se je pohujšala: tržaški škof msgr. dr. Anton Santin. Naslednjega dne je poklical na škofijo duhovnika Mateja Skabarja, ki je opravil žalne obrede, ter ga tam zmerjal in napadal dolgo, dolgo časa. Pretveze so lahko različne, vendar je bistvo le eno: Pokojniki so bili antifašisti in Slovenci!

III. Ko sta se fašizem in nacizem zrušila, se je škof Santin nekoliko preplašil, vendar poguma ni izgubil. Takrat je izdal parolo: Nil sine episcopo — Ničesar brez škofa. Duhovniki niso smeli ukreniti ničesar brez njega. Hrvatski duhovniki iz Istre so se nameravali sestati v Pazinu, da bi se tam izjavili za Jugoslavijo. Čim je izvedel škof, je sestanek prepovedal, češ, da se duhovniki ne smejo vtikavati v politiko. Ako bi to prepovedal kak samostarski škof, ki bi bil res zoper vsakršno poseganje duhovnikov v javne stvari, bi človek tako prepoved razumel.

Kaj pa je delal tisti škof, ki je duhovnikom prepovedal vtikavati se v politiko? Takrat se je mnogo govorilo o usodi Trsta, ali bi italijanski ali jugoslovanski. V nekaj dneh je vse mesto zvedelo, da bo msgr. Santin ustanovil triumvirat za italijanstvo Trsta. V njem so bili: bivši fašistični podestat, bivši fašistični prefekt in — on sam, škof Santin. Istočasno pa je pošiljal po deželi propagatorje za italijanstvo v osebi Don Marzarja.

Škof se je torej smel postavljati na čelo italijanske propagande, italijanskim duhovnikom je smel dajati vso podporo za propagando. Slovenskim in hrvatskim duhovnikom pa je strogo prepovedal vtikati se v politiko, češ, da je to stvar sveta in da se zaradi tega duhovniki ne smejo vmešavati vanjo.

Ali si morete predstavljati večje hinavščine?

IV. Objavljeno je že bilo obžalovanja vredno dejstvo, da je tržaški škof zavrnil prošnjo, da bi se pri Novem sv. Antonu obhajala majniška pobožnost pod imenom šmarnice. To se ni zgodilo prvikrat. Ze lansko leto je šla deputacija slovenskih vernikov h cerkvenemu oblastvu z enako prošnjo. Prošnja je bila odbita.

Cerkveni oblastniki so se izgovarjali: "Saj imate šmarnice v tej in tej cerkvi." Deputacija pa je odgovorila: "Toda mi smo iz druge župnije in bi radi imeli šmarnice v lastni cerkvi." Odgovor je bil vedno negativen. Nepoučen človek se bo sicer nad tem obnašanjem cerkvenega oblastnika zgrozil, vendar ne zna pri tem soditi kako globoko sta se škof in župnik pregrešila. Ne gre tu samo za greh narodnostne pravičnosti in proti ljubezni do bližnjega. Škof in župnik sta se pregrešila tudi proti cerkvenemu pravu. Župnik ne sme nikdar župljanom reči: Pojdite v drugo župnijo. Župljani imajo pravico, da so postreženi v lastni župniji.

V cerkvi sv. Antona Novega v Trstu so bile slovenske šmarniške pobožnosti že v dobi, ko jih italijanski verniki še niso obhajali, — v drugi polovici 19. stoletja in sicer nepretrgoma do fašizma... In prišel je fašizem. Z orožjem v roki so odpravili slovensko službo božjo pri sv. Antonu... Fašizem je propadel, Mussolinija so ustrelili in obesili. Dokler je fašizem strahoval ljudi, bi se škof lahko vsaj kako izgovarjal. Zdaj tudi tega izgovora ni. Edino, kar je storil, je bilo: "Ne dovolim slovenske službe božje."

Ali spada tak škof še v Trst?

AGITATORJI NA DELU

Poročilo za 4 tedne od 26. julija do 23. avgusta

John Krebel, Cleveland, O.	33
Martin Judnich, Waukegan, Ill. (6 novih)	32
Angela Zaitz, Chicago, Ill. (10 novih)	22
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	12
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	10
Anton Zornik, zap. Penna. (3 nove)	10
Louis Malenšek, Pueblo, Colo.	8
John Pečnik, Fontana, Calif.	8
Louis Barborich, Milwaukee, Wis.	8
Anton Udovich, La Salle, Ill.	8
Frank Cvetan, Johnstown, Pa.	8
Frank Volkar, Maple Heights, Ohio	5
Anton Tomšič, Oakland, Calif. (2 novi)	4
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	4
Joseph Korsić, Detroit, Mich.	4
John Shular, Arcadia, Kans.	4
Minka Alesh, Chicago, Ill.	2
Frank Hribar, Cleveland, O.	2
Skupaj 182 naročnin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 204 naročnine.	

SLOVENE RECORDS

10-inch records 79c COD, plus postage

B-001	Ringelspil, polka
B-002	Vesela vdova, polka
	Zidana marelja, polka
	Zeleni hribi, valček
	Toni Omerzo orchestra
C-411	Priljubljena polka
	Po polji sva se sprehajala, valček, Kusar's orchestra
C-1120	Beer Barrel polka—Emilia p. Sula's Musette Orchestra
V-23025	Po jezeru bliz Triglavu
	Oh, oh, ura že bjele
V-23026	Jurin Benko vzeme Lenko
	Pobič sem star šele 18 let
V-23027	Pa kaj to more biti
	Mene pa glava boli
V-23028	Mlinar, narodna pesem
	Vsi so prihajali
	Mirko Jelacin, tenor

12-inch records \$1.25 COD, plus postage

V-73001	Zlata poroka, del. I.
	Zlata poroka, del. II.
V-73002	Kadar imajo vsi Joželi god
	Botrinja, Christ. party
	"Adria" in Hojer Trio

Write for free catalogue of all new to

PALANDECH'S

536 S. Clark St. Chicago 5, Ill.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvzemši Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET

Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicago od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Kaj sem videl v Nemčiji

I. KARPENKO

V dobi svojega začasnega gospodarstva v Ukrajini so nemški zavojevalci, roparji z naslovom "profesorji", vneto "delali" v knjižnicah, muzejih in laboratorijih Akademije znanosti Ukrajinske SSR. Posledica tega je bila, da je iz knjižnice Akademije izginilo na deset tisoče knjig, iz muzeja Akademije so pa odnesli med drugim tudi redko okostje neke vrste slona, patološko zbirko, herbarije i. dr. Iz institutov oddelka za tehnične vede so izginili številni instrumenti.

Ko se je Rdeča armada začela boriti na nemških tleh, je Akademija znanosti ZSSR začela sprejemati poročila, da so enote Rdeče armade naletale na predmete, ki so last Akademije.

Zaradi pregleda in vrnitve imetja Akademije znanosti U. S. S. R. sem bil poslan v Nemčijo. Tam sem razen predmetov, ki smo bili o njih obveščeni, našel v vasi Grabow tudi deset tisoč knjig z žigi knjižnice Akademije znanosti USSR.

Kaj sem videl v Nemčiji?

Vzhodni Brandenburg je bil glavni dobavitelj živil Berlinu. Avtostrade so omogočale, da so lahko po njih prepeljali v nekaj urah dovolj mleka, mesa in jajc. Takšno ogromno tržišče, kakršni je Berlin, je silno pospeševalo mlekarstvo, sirarstvo in ustanavljanje drugih podjetij živilske stroke.

Zaradi vojne se ni zmanjšalo število živine v brandenburški pokrajini, temveč se je celo povečalo, pač zaradi tega, ker so Nemci ropali v Ukrajini in ker so se posluževali brezplačnih delovnih moči v živinoreji.

V nemških vaseh, ki sem jih obiskal, se je število živine med vojno povečalo povprečno za deset do dvajset živali v posameznih gospodarstvih, in sicer samo goveda.

Med vojno je bila živinoreja najdonosnejša za nemškega kmeta, ker so iz Ukrajine dovajali mnogo žita in ker so v živinoreji uporabljali mnogo tujih delavcev.

Industrijska podjetja vzhodne Brandenburške so izdelovala pred vojno življenske potrebščine, v nekaterih krajih pa so bile tudi tovarne za obdelavo kovin. Med vojno se je znatno povečala industrija. V prvih letih vojne so Nemci zidali tovarne, stanovanjske hiše, gradili ceste itd. Med vojno se je Nemčija napolnila s stroji, ki so jih naropali v Sovjetski uniji.

Leta 1942. so začeli v Brandenburg ustanavljati podjetja iz strateških razlogov. Med taka podjetja spadajo n. pr. nekatere tovarne, ki so sezidane pod zemljo. Ko so selili industrijska podjetja iz zahodne Nemčije in Berlina, so decentralizirali proizvodnjo. Nikjer nisem opazil, da bi povsem preselili posamezna podjetja, temveč so navedno preselili le posamezne oddelke tovarne. Pri zidanju podzemeljskih tovarn so žrtvovali življenja tisoči sovjetskih ljudi. Neizogibni prilastek vsake tovarne so bile dolge črne barake, obdane z bodečo žico. Bile so navadno vlažne in iz njih se je širil značilen vonj po umazani perilu, ki je ostal še vedno v zraku, čeprav so bile barake izpraznjene takoj po prihodu

Rdeče armade. Poleg barak pa lahko vidiš svetla in čista poslopja za krave.

Ujetniki so delali in živeli v slabših razmerah kakor v sužnosti. Hirali so in slabeli in ko so postali nesposobni za delo, so romali v taborišča smrti.

Razvoj industrije, porast števila živine, nove ceste in avtostrade, osušitev velikih površin zemlje — vse to je bilo mogoče, ker so se Nemci posluževali gmotnih sredstev iz zasedenih dežel in delovnih moči tujega prebivalstva.

Nemčija nas je presenetila s svojo duševno revščino. Ogleddali smo si številna mesta in nikjer nismo videli velikega števila knjig. V nobenem mestu, niti v Landbergu, v Schwerinu in v Schwibusu nismo našli nobene javne knjižnice, ne gledališča, čeprav so nekatera izmed teh mest štela okrog šestdeset tisoč prebivalcev.

Pregledali smo knjižnico doktorja filozofije K. Kliesta. V nji je bilo okrog 200 knjig. Vse te knjige so bile znanstvene. Pečale so se z naslednjimi vprašanji: zakaj je Nemčija izgubila kolonije in da jih mora zopet dobiti; da so Nemci višja rasa; knjiga o tem, kako sta dva Nemca ujela 1941. leta 20 kozakov, itd. Listi se po večini pečajo s pletenjem in kuhanjem. V zasebnih hišah težko najdeš knjigo. Toda v kuhinjah imajo dobro posodo. Skoraj v vsaki zapušeni hiši smo našli skrito kot relikvijo nemško čelado iz pretekle svetovne vojne. Alegorične slike v vsaki hiši prikazujejo vole in konje, kako vlečejo plug, za njim pa koraka orač in poleg njega nacistični vojak iz l. 1941-45.

Dr. Moša Pijade o tržaškem problemu

Dr. Moša Pijade, prvi predsednik jugoslovanskega predsedništva, ki se mudi na mirovni konferenci v Parizu, je v intervjuju s poročevalcem ONA o tržaškem vprašanju izjavil, da bo rešitev "neodvisnega ozemlja" pod upravo mednarodne komisije sprejemljiva za Jugoslavijo samo v slučaju, če bo prebivalstvu zajamčena popolna samovlada. Ampak tudi v tem slučaju bo ta rešitev le začasna in prehodna pojava.

"Predlog za internacionalizacijo je sestavljen tako, kot bi imel ostati nespremenjen za vse večne čase," je naglasil jugoslovanski delegat dr. Pijade na pariški konferenci. "In vendar mora biti vsakomur jasno, da to "neodvisno ozemlje" ne bi moglo živeti za vedno samo zase v nečem vakuumu, ter da bi s časom moralo iskati zaslonbe neke v povezanosti s svojim naravnim ozadjem."

Pijade je dalje dejal, da je ena izmed razmeroma nevažnih točk na dnevnem redu konference velikanskega pomena za njegovo deželo. Gre za vprašanje, kam naj pride in komu naj pripade Tržič, katerega bi francoska obmejna linija pustila Italiji.

"To je izhod Slovenije na morje. Kraj leži v centru pokrajine, katere prebivalstvo je

popolnoma slovensko, kajti Italijani imajo večino edinole v mestu samem. Ta okraj je širok le 6 km, a francoska linija bi šla skozi to ozko ozemlje in tako bi odrezala Slovenijo popolnoma od dostopa do morja, in to le za las."

Dr. Pijade pravi, da je celo italijanska večina v mestu naklonjena Jugoslovanom. Dejal je tudi, da bo Jugoslavija protestirala proti zgubi Kanalske doline, ki je bila vedno strateška in invazijska pot Italijanov v Jugoslavijo, oziroma Slovenijo.

Dalje je naglasil, da prereže francoska linija Gorico na tak način, da ostane večina mesta Italijanom, dočim sta pokopališče in železniška postaja v jugoslovanskem ozemlju. Pritožil se je tudi proti temu, da so bili nastanjeni v goriškem okraju vojniki poljske armade generala Andersa.

Baltiške republike in Sovjetska unija

Po mnenju Malcoma Hobbsa, političnega člankaarja agencije ONA, je ena najbolj zapletenih in delikatnih zadev, ki delijo Rusijo in Ameriko, vprašanje baltiških držav. To vprašanje se je ponovno pojavilo na obzorju, ko so bili zunanji ministri Latvije, Litvinske in Estonije priznani kot člani sovjetske delegacije na pariški mirovni konferenci. Hobbs piše:

Zedinjene države in Velika Britanija nista nikdar priznali okupacije baltiških dežel, katere je bila Sovjetska unija zasedla leta 1940 iz varnostnih razlogov in jih pozneje vključila v Sov. unijo, kot navidežno neodvisne države. V Ameriki in Britaniji novi režim v teh deželah ni bil odobren — trenutno so te tri dežele edine, ki imajo v Washingtonu še svoje stare predstavnike, katerih Rusija več ne priznava.

Jasno je, da to ne more trajati, ter da bo treba prej ali slej najti pot, da se ta vozal razvzla. Washingtonskim krogom je tudi jasno, da bo morala vsaka rešitev biti več ali manj ugodna Rusom, že zategadelj ker velja ameriško priznanje danes le še vladi, katero sestavlja peščica diplomatskih predstavnikov starega režima, dočim se Sovjetska unija naslanja na vlado, ki posluje in resnično izvršuje svojo oblast.

Uradni krogi v Washingtonu namigujejo, da bo ameriška vlada izkoristila vsako priložnost, ki se ji utegne nuditi, da na lep način opusti idealistično stališče, katero je takrat zavzel poslovodja zunanjega ministra Sumner Welles. Eden predstavnikov zunanjega ministrstva, katerega imena ne morem navesti, ki je pa povsem naklonjen proti-sovjetskim Baltom, je dejal naslednje o sedanjem položaju:

"Ako se mora idealizem postaviti v bran trdi realnosti, bo neizogibno podlegel."

Latvija in Litvinska imata svoji poslanstvi v Washingtonu. Estonija ima le svojega generalnega konzula v New Yorku. V denarnem pogledu gre baltiskim diplomatom dosti dobro, ker jim je ameriška vlada dovolila, da se poslužujejo denarnih sredstev, katere je pred. Roosevelt "zamrznil", ko so nacisti pregazili baltške dežele leta 1941.

Oglejmo si te številke: Meseca junija 1941 je razpolagala Estonija z vsoto \$4.300.000, Latvija je imela \$7.000.000 in Litvinska \$1.500.000 v Zed. državah. Ko je bila konec leta 1945 izdelana uradna bilanca, je ostalo le še \$2.000.000 za Estonijo, \$4.900.000 za Latvijo in \$400.000 za Litvinsko.

V manj kot 5 letih so torej denarna sredstva teh dežel močno skopnela — Latvija ima danes na primer \$2.100.000 manj v Washingtonu kot meseca junija leta 1941.

Nikdo ne pove, kako je bil ves ta denar zapravljen ali porabljen. Diplomatične in konzularne pisarne teh predstavnikov so mikroskopične, a delovanje obeh poslanikov in generalnega konzula je očitno omejeno le na to, da pošiljajo različnim ameriškim listom članke, katere žele objaviti v stolpcih posvečenih odmevom iz javnosti, in da izdajajo od časa do časa različne publikacije za ameriško javnost.

Mimogrede omenjeno, v Washingtonu kroži šala, da je posla-

Stanovanjski problem je bil težaven že med vojno, proti koncu še bolj. Ob odpravi OPA in pa do časa, predno je bila sprejeta nova postava za kontroliranje stanovanjskega problema, pa je bilo poganih na čisto nešteto družin, ki niso imele kam iti.

Na gornji sliki sta starša, ki jima je odpovedal dom njun lastni sin, ki se je vrnil iz vojne mornarice. Dejal je, da je stan premajhen in zato naj mati in oče odide, da se bo imel on s svojo nevesto bolj komudno. Mati je jokala, pa ni pomagalo. Slika je iz Los Angelesa, California.

nec Latvije obenem tudi svoj lasten stenograf — radi precej presenetljivih izrazov v notah, katere pošilja njegov urad ameriškem zunanjemu ministstvu.

Baltске dežele so vsekakor precej velika in neprijetna preglavica za ameriško ministstvo zunanjih zadev. Res je, da obstoja vprašanje resnične neodvisnosti baltiških dežel, ki so zdaj vključene v Sovjetsko unijo, toda obenem je splošno znano in priznano, da je ogromen del izseljencev iz baltških dežel čisto odkrito sodeloval z nacisti skozi vso dobo nemške okupacije.

Ko so potem vojaki rdeče armade pregnali Nemce iz njihovih krajev, so se skupaj z nemškimi armadami umikali pred Rusi in tako pribražali v Nemčijo. Danes so ti emigranti eden najbolj perečih problemov v britanski in ameriški okupacijski coni Nemčije.

Ako verujete v poslanstvo "Proletarca", priporočajte ga znanec in prijateljem v naročitev ob vsaki priložnosti.

Help Wanted

MECHANICS
(Experienced)
GOOD WAGES
Excellent Working Conditions
LINCOLN, MERCURY
SOUTH SHORE MOTOR CO.
1755 E. 71st
Hyde Park 3850

GIRLS AND WOMEN
(Experience Not Necessary)
ASSEMBLERS
MACHINE OPERATORS
75c PER HOUR
Mechanical Appliance Co.
810 W. Ohio

LOUIS BIERFELD CO.
Wants Immediately
Scratch Polishers - Mirror Fitters
(Experienced)
Good Pay - Steady
220 W. SUPERIOR STREET
Chicago Ave. "L" Station
Ask for Mr. S. Bierfeld

SKILLED SEWING MACHINE OPERATORS
on Cloaks and Suits
SEE ME NOW FOR
GOOD PAYING JOB
Apply
Jackson Cloak & Suit Co.
702 West Roosevelt, Rm. 307

BOOKKEEPER; EXPERIENCED;
to take full charge of office; some typing; interesting varied work in congenial office; good salary; permanent position with excellent future. Apply Universal Shoe Mfg. Co., 1322 Elston Avenue, EVERGLADE 0671.

Typists — Stenographers
Billing Operators
SALARY OPEN
Good Opportunity for Bright
Ambitious Girls
Apply NOW
FRED C. KRAMER CO.
212 N. Jefferson

Help Wanted

STEADY WORKERS

BODY and FENDER MEN
ON COMMISSION

Make from \$75.00 to \$100.00
A Week According to Ability
Don't Pass Up This Opportunity

D. B. LANE BODY SHOP
2900 WEST LAKE

HELPERS

TO HELP BLACKSMITHS
AROUND FLAT DYE STEAM
HAMMERS

Steady Work — Good Wages

Apply

CHARLES E. LARSONS
SON, INC.
2645 NORTH KEELER
CHICAGO 39

MAN TO LEARN

Paper
Tubing Manufacturing
GOOD SALARY OPEN FOR
AGGRESSIVE WORKER
IF YOU WANT A FUTURE
SEE ME

SCIENTIFIC
PAPER PRODUCTS CO.
4505 WEST HARRISON

TEMPLATE MAKERS
and Sheet Metal Sample Men. Die Fitters familiar with body parts. Apply at
Lemay Tool & Die Engineer Corp.
10319 East Warren PL. 0412
Detroit, Mich.

SHEET METAL SAMPLE MEN
AND DIE FITTERS
Familiar with Body Parts. ALSO
TEMPLATE MAKERS. Apply at
Lemay Tool & Die Engineer Corp.
10319 East Warren PL. 0412
Detroit, Mich.

SINGLE AND DOUBLE NEEDLE
OPERATORS
To Work on Rayon Underwear
5-Day Week
LORENZ GARMENT CO.
1144 W. Superior - 5th Floor
MON. 8678

WELDER
Experienced on Welding
BOILERMAKERS
Union Wages
Fewer Boiler and Welding Co.
4317 S. Cottage Grove Ave.

We Need
ALTERATION GIRL
Experienced; steady work; good pay and pleasant working conditions.

BEA-ANN CORSET STUDIO
209 S. State St.

LAUNDRY HELP
MEN & WOMEN
18 to 60. Full or part time. Pleasant working conditions; convenient transportation; two meals a day; very good pay. Apply
Mr. Richardson, Whitehall 4200

Good Job for a Dependable worker. **OFFICE CLERK** with some typing experience; good at figures; good starting salary; 5-day week. Apply at Once!
NATIONAL PTG. & PUBL. CO.
2150 Blue Island Ave.

BODY AND FENDER MAN
Permanent Work — Good Pay
Experienced

West Side Auto Construction
2557 West Madison Street

OFF PRESSER
on High Grade Gents Coats
PIECE WORK
TOP WAGES

TOWNE TAILORS
103 S. Wells

FINISHER
Good Job for Skilled Worker
HIGHEST WAGES
SEE US NOW
H. DUKART
402 S. Market

METAL WORKERS
Experienced in Finishing
Forming and Assembling
STEADY WORK - GOOD PAY
Central Metallic Casket Co.
2333 Logan Blvd.

WAITRESS
DAY WORK - GOOD PAY
Good Working Hours
Best Working Conditions
OLD GLORY INN
4800 North Clark Street
SUNnyside 9187 MR. SCHERZ

COMBINATION WELDERS
Must Be Experienced
GOOD WAGES
for Steady Workers
DON'T PASS THIS UP
McCLEAN WELDING SERVICE
8224 S. Vincennes

RUNNING OR NOT
RUNNING OR NOT
CARS OR TRUCKS
1901 to 1946; Any Condition
We Come Right Out; Quick Service
Mr. Tracy or McCarthy Bros.
BRUNSWICK 3052
ARMITAGE 9558

HELP WANTED

MEN or WOMEN

REWEAVERS EXPERIENCED—EXCELLENT OPPORTUNITY
for single person on garments in well established oldest weaving place of the whole Rocky Mountain region; very good pay; fine working conditions; transportation paid for right party

Anyone interested please get in touch immediately with

THE WESTERN INWEAVING and HOSIERY
REPAIR COMPANY

304 McClintock Building

DENVER, COLO.

TOP WAGES — TOP MEN

We need at once **TOOL and DIE MAKERS**
Steady Work — Permanent Position — Apply at once
321 WEST DIVISION STREET

GIRLS! — GIRLS!

at
FRED C. KRAMER & CO.
We need Typists — File Clerks
Billing Machine Operators
Also Stenographers
Good Salary — 5 Day Week
Hospitalization Benefits, Paid
vacation — Apply
212 NORTH JEFFERSON
A. L. Sullivan, or phone
Randolph 6288

WE NEED AT ONCE

3 GIRLS OR WOMEN

Pleasant Working Conditions
40 hour week — Good pay to stars
No Sundays or Holidays
Meals and Uniforms free
Apply to Miss KING
Luncheonette Mgr.

Sears-Roebuck Store
6153 SOUTH WESTERN AVENUE

HELPERS

Working on Waxing
Machines

Bread Wrappers — Rotating Day and Evening Shift — Salary Open According to Ability — Time 1/2 over 40 Hours — Steady Work if You Qualify — Opportunity for Advancement — Must Be Able to Write English.

RAPINWAX PAPER CO.
6147 WEST 45TH

MEN

For General Work in
(FOOD PROCESSING PLANT)
STEADY WORK

Phone VIRGINIA 5006

SOUTHLAND PRODUCTS
CO.
2129 WEST PERSHING RD

GIRLS and WOMEN

WANTED FOR GENERAL
FACTORY WORK

Good Salary — Steady Position
Food Processing Plant
44 Hours Week
Time and 1/2 over 40 Hours

Southland Products Co.
2129 W. PERSHING RD.
VIRGINIA 5006

IMMEDIATE OPENING FOR

STENOGRAPHER - TYPIST
Good perm. pos. with future sec. with rapidly growing mfr. - 5-day week - Alternate Sat. - Attractive salary - Apply now
2618 SOUTH SACRAMENTO
or Phone LAW. 1164, Mr. Petersen

YOUNG GIRL
Prefer
One Able to Handle Switchboard and
Comptometer Machine
Phone: MR. STRACHAN
LAFayette 2627

(Experienced)
ALTERATION GIRL
Good Hours and Good Pay
Steady Employment
SCHUMAN'S
19 W. Jackson

GIRLS
for **LIGHT FACTORY WORK**
Wrapping and Packaging
Good Wages
No Experience Necessary
J & L Manufacturing Co.
131 N. Green St., Sixth Floor

ASSEMBLERS
Light, Pleasant Work
5-Day Week - Permanent Position
Good Starting Rate and
Working Conditions
WELKO, INC.
219 W. Chicago Ave.

2 MEN
General Factory Work
80c HR.
Apply
SANATEX CORPORATION
2321 N. Wolcott

GENERAL OFFICE GIRL
Are you looking for a steady job with pleasant surroundings? Must have some experience. Good pay. Salary raised.
BELL PANTS CO.
412 So. Market

POLISHERS and BUFFERS
(Experienced)
Piece Work Rates
\$2 PER HOUR and UP
Day Work \$1.50 Per Hour
5719 SO. WENTWORTH
ENGlewood 8804

POLISHERS and BUFFERS
(Experienced)
\$2 PER HOUR PLUS
on Piece Work
\$1.50 Per Hour on Day Work
VICTORY POLISHING CO.
910 No. Francisco
BRUNswick 2278

MECHANICS

NEEDED AT ONCE
STEADY WORK
GOOD PAY

NORTHTOWN
AUTOMOTIVE

5300 NORTH WESTERN AVENUE
Phone Edgewater 7131

Experienced Hand

Sewers

and others to learn how to make
Lamp Shades — Highest Pay —
40 Hours a Week — No Saturdays

Edw. C. Ruffenberg
Sales, Inc.
Merchandise Mart, Room 1215
Phone SUP. 1805

Woman Needed at Once

FRY COOK

MORNING HOURS

Uniforms — Paid Vacations and
other Compensation

Triangle Restaurant
225 SOUTH WABASH

Skilled Finishers

On Ladies Coats and Suits

PIECE WORK
TOP WAGES FOR STEADY
RELIABLE HELP

Adolph Marc Co.
337 S. FRANKLIN
3rd Floor

WE NEED

3-MAIDS-3

Congenial Working Conditions
GOOD HOURS STEADY WORK

Apply

Ravenswood Hotel

1931 WILSON
Housekeeper Longbeach 0400

GIRLS

No experience necessary for

Automatic Machine

Operators

DAY OR NIGHT SHIFT

Apply at

EMPLOYMENT OFFICE

CONTINENTAL CAN CO.
5535 WEST 65th STREET

TAG PRESSMEN

Experienced

For shipping tag department
New Plant of old established
Eastern corp. Now located at

REYBURN MFG. CO.

2030 N. Nantchez Tuxedo 8000

Steady year-round work
Excellent earning opportunities
Apply immediately!

SKILLED LATHE HAND NOW

SALARY OPEN ACCORDING
TO ABILITY

140 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RANdolph 1617

HENRY KAISER'S QUESTION

Henry G. Kaiser, who gained public attention during the war as a rapid-fire producer of merchant ships, now wants to know why it is that the United States Steel Corp. was permitted to buy the government-owned plant of the Geneva Steel Company for a fifth of what the government paid to build it.

We are glad that Mr. Kaiser raised the question, and we believe we know the answer. But before giving our answer we would like to ask and answer one or two questions of our own.

First, why did the government use bond-buyers' dollars to finance the production of steel in the first place?

One answer to that question is because the tycoons of capitalism who have been speaking loudly and persistently about the necessity of "free" enterprise don't really mean what they say. They want the government to keep out of industry while they have a scarcity economy in which to operate and when they have workers over a barrel. But when the war came and a crisis developed which they knew would end when the war ended, then private capital simply refused to finance the war that meant the salvation of their predatory racket. Then they insisted that the government should coax and compel the general public to build the industries.

Second, why didn't Henry Kaiser call earlier attention to the fact that the steel industry was using the public's investment for private purposes? The answer to that is that Kaiser was doing the same thing—and salting down many dollars in the doing of it.

As to Kaiser's question, "why did the government sell valuable property to private industry for much less than its value?" we would start to answer by changing the question to "Why did the government sell the industries it owned at any price?"

The answer to that one is because the people of America had permitted the private-profit system to outlive the war. They had voted for private enterprise. They had turned thumbs down on the Socialist demand that the capital resources which the people had bought and paid for should be used to produce abundance for everybody in competition with private industry. And so the people merely got what they voted for when the government turned everything the public owned over to the folks who already owned everything else in the way of industrial capital.

Even at the risk of appearing to rub the noses of anti-Socialist workers in the dust, we must remind them of the empty shelves and high prices that have been confronting them and ask them whether they wouldn't have liked to use their own industries to produce those white shirts and shorts that were missing so long and that can be bought today only at greatly inflated prices.

We did produce for war in government-financed plants—under conditions which permitted a few people to make profits for themselves and debts for future generations. Likewise, we could produce for plenty in peace if we'd want to.

But most Americans don't want to. They'd rather gripe when somebody else pays the racket that we refuse to end.—Reading Labor Advocate.

Britain Expands Social Security

Britain's Labor government is gradually redeeming its promise to liberalize the nation's social security program.

Under the Family Allowance Act, 2,000,000 mothers will hereafter get \$1 a week for each child under 16, except the oldest. Near the top of the list is a Welsh family with 12 eligible children. Mother will get an allowance of \$12 each week.

These allowances do not sound impressive to Americans, but they will be thankfully received in British homes.

Canada has a similar program with more generous allowances. In neither country is there anything suggestive of a "menas" test. Every mother is entitled to the allowance if she cares to collect it.

In October, the Labor government will boost old-age pensions. For example, pensions of 10 shillings a week will be boosted to 26 shillings, plus 16 shillings for the insured man's wife. Allowances for widows and blind persons are liberalized. Altogether, 4,127,000 persons are covered. The increase for this old-age pension item will be about \$320,000,000 a year—a large sum for England, not so large for this country.—Labor.

Even Solomon Could Not Divide This Baby

KENESAW M. LANDIS II in the Chicago Sun

Nationalism is the curse of the modern world. It takes different forms. The nationalism of the great powers reaches out beyond their boundaries and takes the name of imperialism.

This is the fearful nationalism that brings Britain, Russia and America into conflict in Europe, in the Middle East and in the Far East.

Aggravating this nationalism is the jacking nationalism of the smaller powers, like that of the Yugoslavs and the Italians, who have competing claims in common territory.

Sometimes this nationalism takes on ideological, religious and racial overtones. In Palestine, all of these nationalisms converge.

In the Holy Land, we have Jewish nationalism. Arab nationalism and the dominating nationalism of the great powers which struggle for oil.

The Palestine Situation Is Confused

Here the situation is so confused that Solomon in all his glory could not divide the baby if he wanted to, although Britain and America are toying with the partition idea.

The persecuted Jews, having decided that voluntary segregation is an answer to the aggressions of the Gentile, are trying to establish a national home in Palestine.

But the Arabs, who are a majority in Palestine, object to Jewish immigration financed in the United States, which has the announced purpose of transforming their homeland—be it ever so poor—into a progressive Jewish commonwealth.

Both sides assert historical and religious claims to the Holy Land, and both received certain assur-

ances from Great Britain in return for services rendered in World War I.

These assurances conflict with each other, and both of them are incompatible with the British desire to control the oil pipelines from the Middle East.

Our Humanitarian Impulse Hypocritical

Into this quarrel blundered America, whose politicians have insisted that Britain force the Arabs to accept more Jewish immigration, while refusing to relax the quotas on Jewish immigration to the United States.

This hypocritical humanitarian impulse is explained by the poll-book tally, which shows that there are close to five million Jews in the United States and only a thousand Mohammedans.

But British politicians must consider another fact. There are only a million Jews in Asia and Africa and two hundred million pro-Arab Mohammedans.

While we righteously condemn British imperialism for being anti-Jewish, exactly the opposite cry is heard from the Mohammedan world, which bitterly denounces "Anglo-Jewish imperialism."

It is no answer to condemn British imperialism, or Arab nationalism or Jewish nationalism. They are all nostalgic anachronisms, and bound to clash.

Nor is it a solution for the United States to support the Zionists, or for the Russians to play their own game by supporting the Arabs. Nationalism is the pervading curse.

We cannot segregate ourselves, by races, creeds or nations, or find any refuge except by facing the fact that the world and all its problems are one.

THE MARCH OF LABOR

IT CAN HAPPEN HERE!
AN 18% WAGE INCREASE
DEMAND BY THE UNITED
STEELWORKERS—CIO
OF THE BUFFALO, N.Y.,
CAR WHEEL CO. GOT—
NOT 18% BUT A 21%
AN HOUR RAISE FOR
THE WORKERS. AND
THEY HADN'T EVEN BEEN
ON STRIKE! THE COM-
PANY SAID THEY COULD
AFFORD TO PAY MORE
—AND DID.

IN THE SIX MONTHS SINCE V-J
DAY, THE NUMBER OF WOMEN
FACTORY WORKERS HAS BEEN
REDUCED TO ABOUT WHERE IT
WAS BEFORE PEARL HARBOR.
ALTHOUGH APPROXIMATELY
THE SAME NUMBER OF MEN
AND WOMEN HAVE BEEN
DROPPED, THE UNEMPLOYMENT
RATE FOR WOMEN (26%) WAS
ABOUT TWICE THAT
OF THE MEN.

AFTER 40 YEARS AS AN OPEN SHOP,
R. R. DONNELLY'S LAKESIDE PRESS
HAS SIGNED A UNION CONTRACT. THE
AMALGAMATED LITHOGRAPHERS UNION-
CIO SIGNED A CONTRACT WITH THE NATION'S
LARGEST OPEN SHOP PRINTING COMPANY.

LOOK FOR THIS UNION LABEL
WHEN YOU BUY YOUR NEW HAT.
IT'S THE BEST HAT AT THE PRICE.

La Guardia's Plan

There is one thing about the Little Flower. Fiorello H. LaGuardia can burst into bloom almost any time in crimson rage or mellow gold. In Berlin recently it was rage—at isolationist reporters, at a clanging telephone, even at a German waiter who interrupted him. But he was announcing a wise decision for the United Nations Relief and Rehabilitation Administration, and at least the beginning of a constructive plan for getting displaced persons out of Germany.

The constructive decision was to release Lt. Gen. Sir Frederick Morgan from his post as director of UNRRA displaced persons operations in Germany. Mr. La Guardia directed none of his fury against him. He praised him as a great general and leveled no direct criticism against his UNRRA record. But Gen. Morgan's broadside months ago at Jewish refugees indicated that he was not the man for UNRRA. His recent suggestion that Russia was using UNRRA as an umbrella to cover espionage in displaced persons camps capped the climax.

Mr. La Guardia's displaced persons plan is no panacea. Getting large numbers of Yugoslavs and Poles to return to their countries depends on the will and ability of the Belgrade and Warsaw governments, through their agents, to convince these exiles that they will be safe at home.

Even if, as he hopes, 450,000 are persuaded to go home, that will leave a similar number of displaced persons in Germany, including Balts. Those who won't go home, Mr. La Guardia declared, must be settled elsewhere around the globe. He hopes our Congress will relax the immigration laws to admit from 100,000 to 200,000. "My own country," he said, "has shed more tears and passed more resolutions on this subject than any other, but to date we have not taken these people in."

Mr. La Guardia has given us a good lead. Have we the sincerity and humanity to follow it?—The Chicago Sun.

YES, LABOR LEADERS ARE HONEST

We didn't always find ourselves in agreement with the late Sidney Hillman, president of the Amalgamated Clothing Workers. We criticized him rather vigorously on two or three occasions, but, frankly, while we questioned Sidney's judgment, we never doubted his integrity.

Our good opinion has just been vindicated. Hillman's estate has come up for probate. Although he was a powerful leader of a great union for a quarter of a century or more and received a decent salary—\$15,000 a year—his estate is valued at less than \$70,000, and of that \$60,000 represents insurance policies.

In other words, while Hillman was handling tens of millions for his members, he lived modestly and put what he could save into insurance policies so his wife might have something when he was called away.

He wasn't an exception. Labor leaders are like that. Once in a while a crook pops up—not as often as in banking, for example—but 9 out of 10 are loyal to the men who trust them.—Labor.

AN AWAKENING?

Announcement that the coal industry is beginning to spend money, (a half million dollars this year) for research in hopes of finding new and better products and more markets for coal is a heartening sidelight on the otherwise gloomy outlook for the coal business.

Prior to this year, the industry spent the paltry sum of about \$13,000 a year for research. Threats of losses of markets spurred the expenditure this year of the half million.

It is an unfortunate fact that less than 45 per cent of the nation's coal producers contribute to

this research, and those who do contribute, devote less than one-fifth of one cent per ton for such purposes.

The Bituminous Coal Research Institute should make more strenuous efforts to win the support of all coal producers, on a basis of tonnage, to acquire a real research fund of millions of dollars with which to revive the coal industry's past glories.

All producers ought to recognize that research is their salvation. Their payment to the Research Institute of only one-half cent per ton per year would produce a fund in excess of \$2,500,000 and with that amount of money, coal research could go places.

With an industry worth in excess of two and a half billion dollars, certainly a self-imposed tax on the operators of only one-tenth of one per cent would be a worth while expenditure as insurance for their business.—The Progressive Miner.

THE MINERS' SACRIFICE

Miners year after year are sacrificed that the nation may be warned, that railroads may provide transportation and that numerous other industries might produce for the benefit of the populace.

Yet year after year, miners pay with their lives for their hazardous occupation, not so much in 1945, fortunately, as in previous years, but altogether too much in the aggregate.

The four-year record shows that more than 5,300 miners lost their lives, another two hundred or more were permanently disabled, and upwards of a 250,000 men injured in minor accidents.

This is too great a toll to pay for a job, and these facts ought to be called to the public's attention when coal diggers ask better conditions, better wages, and a shorter work week.—The Progressive Miner.

Some Odds and Ends

The members of the United Nations can understand why we are of so little help in getting rid of Franco. We can't even get rid of Bilbo.—Howard Brubaker in The New Yorker.

Americans this year will spend the record sum of four billion of dollars for recreation. It seems a dreadful waste. That amount of money would pay the nation's military expenses in the next war for several hours.—The New York Times Magazine.

Nobody worries any more about two-dollar bills being unlucky. They're too handy for buying one dollar's worth of something.—Barney Barnes in the Saturday Evening Post.

There was an old soldier named Sidney, who drank till he ruined his kidney.—It shriveled and shrank as he sat there and drank.—But he had a good time, though, now didn't he?—The Army Times.

We're still waiting for the name, address and history of the owner of the brain who thought up the idea of shutting off the grain for brewers. Don't tell us that thirteen men appointed by the President did it. Thirteen men—or two men—never originated any thought excepting through rare coincidence. An idea is born in one mind, causing its keeper to pop off in a meeting. Whose mind foaled this one and why doesn't he come out proudly and claim it as his own—even if it is abortive? If he's a Congressman, maybe he can get his name on an Act—like Volstead.—From The Detroit, weekly publication of the Detroit Board of Commerce.

People who are poor are ill more often, and for a longer period of time, than those who have a decent standard of living. People on relief have 87% more chronic illnesses than those earning \$3,000 a year or more. The average chronic illness among persons in a relief family lasts 63% longer than similar illness in the \$3,000 income group.—United States Public Health Service.

MECHANICAL SNITCH

Ford workers are under a CIO contract that gives the company the right to set standards of work, discipline, etc., and includes as Article IV, section 4: "The company shall not be required to remain in its employment any employee who refuses to meet established standards or who engages in any attempt or participates in any plan to control or limit the amount of speed or production... This paragraph shall be deemed to be full and adequate notice to all employees of their duties in this respect."

Now Ford Motor has adopted the "Chronolog" in Department 498 of its Rouge plant. The CIO News describes it as "a robot measuring device which records every split second of a worker's time... It operates on a code dial system. A code letter is used for each element in an operation. It records the actual time used to grind a crankshaft and totals the time used for machine setting and dressing wheels. It even records time for personal use in going to the water fountain, the toilet, etc." Workers in Department 498 call it Dick Tracy, Mr. Hitler and other names.

ABSENTEEISM

If you're a "good loyal worker," you've been heeding the admonitions of certain Congressmen who almost every other day have proclaimed how absenteeism is endangering reconversion and our quick jump into prosperity and full production. Make no mistake; this problem of workers' absenteeism is a serious, heartfelt problem for these Congressmen. At least it was until the time one nose reporter started to wonder about Congressional absenteeism. Here's what he found:

Seven Senate votes on important measures:	
41 to 33.....	22 absentees
46 to 38.....	12 absentees
53 to 20.....	23 absentees
70 to 13.....	13 absentees
49 to 29.....	18 absentees
46 to 34.....	16 absentees
51 to 20.....	25 absentees
Six House votes on important measures:	
209 to 189.....	37 absentees
128 to 125.....	187 absentees
306 to 13.....	116 absentees
187 to 158.....	90 absentees
230 to 106.....	99 absentees
173 to 147.....	115 absentees

PROFITS SOAR AS LIVING COST CLIMBS

NEW YORK.—Virtually abandoning any plan of "relief" for consumers, OPA's administration of the new legalized inflation price control law is expected to increase the cost of living at least 20% over June 30 levels.

Although consumers can expect rising prices to cut deeper than ever into their standard of living, a survey Labor Research Association's August Economic Notes revealed that big business looks forward to continuously booming profits.

In some industries, according to a Commerce Department report on first-quarter profits, "production and sales broke all previous records and, with the elimination of the excess profits tax, and some reduction in other corporate levies, it was almost inevitable that net earnings would reach new highs."

On the basis of first-quarter showing, Poor's Investment Advisory Service, discussing retail trade profits, predicted that full-year net profits "in most instances should at least double the favorable results reported in 1945."

"Despite pessimism in certain Wall Street circles we find the leading financial services viewing the future quite hopefully," LRA said. Standard & Poor's Outlook July 15 predicted both "high corporate profits and more liberal dividend payments," while in an earlier issue the same investment weekly declared: "Profits in prospect for industrial corporations generally over the next few years are likely to make 1929 and 1937 look small by comparison."

"The more realistic opinion in the financial community," LRA said, "is that profits of large corporations will exceed any previous level and be higher even than the swollen net profits of wartime. Rising prices will increase profit margins."

Although stock prices are expected to join the upward trend, fear of new wage demands and buyers strikes are credited by LRA with keeping the stock market within bounds. Tip-off on big business fear of consumer wrath and its tacit approval of the new OPA bill came in an editorial in Moody's Stock Survey July 8, which said:

"We believe that some price control, particularly with respect to the basic necessities of life, would have its benefits. The existence of 'official' prices on food, rent, fuel, etc., would go a long way toward curbing social unrest... Some semblance of control over manufactured goods rather than no control would also have its beneficial aspects, in that should prices increase under a controlled economy, the responsibility for the higher cost of living would not be placed on the manufacturer."

PASSING THE BUCK

In other words, LRA said, "under these circumstances the Government agency—OPA or the control board—could be blamed and the Congressmen who lined up with the manufacturers against price control would not be so openly exposed as enemies of the people in the November elections."

TAX DODGING BREAKS RECORD

War profiteers broke all records for income and excess profit tax dodging, according to an Internal Revenue Bureau report.

It says the bureau, in the year ended June 30, last, collected the unprecedented sum of more than a billion dollars by forcing dodgers to pay taxes they owed on war year incomes and profits.

A total of \$1,102,000,000 was rounded up by Uncle Sam's sleuths and lawyers, who uncovered tax cheats and prosecuted them.

Another \$170,000,000 was brought in "voluntarily" by people who had held back the money. Some of them may have done so because their consciences bothered them. In most cases, however, they had a less praiseworthy reason.

Bureau officials point out that a person who pays up before Uncle Sam gets after him usually escapes "criminal prosecution." He has to pay money penalties on top of the overdue tax, but he does not go to jail.

Therefore, when a tax dodger begins to fear the government is on his trail, he often rushes to the bureau with the money and says he simply forgot to pay.

The biggest case of this kind, the bureau says, resulted in payment of \$2,000,000 by one business man.

The report does not name him, but he was Henry Lustig, operator of the Longchamps chain of restaurants in New York City. He "kicked in" with \$2,000,000 in taxes, plus penalties, when Uncle Sam was about to "nab" him.—Labor.

SWEDEN PROVIDING HOSPITALIZATION FOR ALL

Accompanied by a surprising lack of notice by outside countries, Sweden is moving to guarantee unlimited hospitalization to every citizen in need of it. A new law has been drawn up by the government itself, and will soon receive consideration in the legislative council. This sweeping measure is expected to pass without drastic modification. It will go into operation July 1, 1950. Linked with it is a new and equally all-inclusive program of compulsory health insurance.

THE NUMBER OF WORKERS IN TWO MOST POWERFUL STATES

The industrial labor force of the USSR is now 26,500,000, which will be increased to 33,500,000 by the end of the new Five-Year Plan, according to Pravda (July 5). The industrial labor force of the USA is above 55,000,000. The population of the USSR is approximately 200,000,000; that of the USA less than 140,000,000. The productivity per man in the USA is at least 50 per cent higher than in the USSR, and increasing much more rapidly.

16 MILLION WAR VETERANS

The veteran population of the United States on May 31 was approximately 16,000,000 of whom about 12,500,000 were veterans of World War II, according to the Veterans Administration.

STILL AFER "CO-OPS"

The Power Trust is still after the Rural Electrification co-ops. The other day R. E. A. chief, Claude R. Wickard, formerly Secretary of Agriculture, issued a sensational statement. He said the Trust had

adopted "dirty" tactics all over the country. He cited West Virginia as an example. Two-thirds of the state's farms are without electricity, but, nevertheless, the Trust blocked more than \$6,000,000 of proposed rural electrical expansion.

WASTE COAL NOW USEFUL

Alamjit D. Singh, a native of India, now head of the Institute of Gas Technology of the University of Illinois, has devised a process to use the lignite and bituminous waste formerly discarded, whereby the gas and tar derived would pay for the cost of processing and leave a smokeless fuel with as great a heat content and no more expensive than the original coal. It is expected that this will enlarge the mining industry.

Who Said Socialism Would Destroy the Nation's Family Life?

WASHINGTON (FP)—The number of working women is steadily increasing and will continue to do so, according to a Labor Dept. leaflet based on a wartime study of 10 war production areas. Indications are that in 1950, 28 per cent of all workers will be women. The figure was 24 per cent in 1940 and only 15 per cent in 1880.

One out of five working women live alone, the study says, and of those who live in family groups 15 per cent are the sole wage earners contributing to household expenses. War casualties have increased the number of women who must support themselves or their families, the study found.

FIVE-DAY WEEK

London.—The British Government has accepted a proposal of the national union of mine workers for establishment of a five-day week in the coal mines.